

1.	INLEIDING.....	2
2.	HERPETOLOGISCHE EVALUATIE.....	2
2.1.	Literatuurvoorbereiding.....	2
2.2.	Resultaat.....	2
3.	REISERVARINGEN.....	3
3.1.	Reisbureau.....	3
3.2.	Deelnemers.....	3
3.3.	Reisleider.....	3
3.4.	Gids en chauffeur.....	3
3.5.	Logies en voedsel.....	4
4.	RAPPORTERING VAN DE WAARNEMINGEN.....	4
4.1.	Amfibieën & reptielen.....	4
4.2.	Notities.....	4
4.3.	Bespreking per soort.....	4
4.4.	Determinaties.....	4
4.5.	Gebruikte afkortingen.....	4
5.	REISWEG.....	4
5.1.	Gevolgte route.....	4
5.2.	Dagjournaal.....	4
6.	HERPETOLOGISCHE GEGEVENS.....	15
6.1.	Amphibia.....	15
6.1.1.	Bufonidae.....	15
6.1.2.	Hyperoliidae.....	17
6.1.3.	Ranidae.....	18
6.2.	Reptilia.....	20
6.2.1.	Agamidae.....	20
6.2.2.	Chamaeleonidae.....	21
6.2.3.	Gekkonidae.....	21
6.2.4.	Lacertidae.....	22
6.2.5.	Scincidae.....	23
6.2.6.	Varanidae.....	24
6.2.7.	Colubridae.....	25
6.2.8.	Testudinidae.....	25
6.2.9.	Crocodylidae.....	25
7.	WEBSITE FOTOGALERIJ.....	26
8.	LITERATUUR.....	26
9.	OVERZICHTSTABELLEN.....	29

1. INLEIDING.

Na mijn rondreis in Zuid-Afrika in 2010 wist ik dat de Afrikaanse herpetofauna me de komende jaren meer en meer zou gaan interesseren. En wanneer "TIERRA Naturreizen Leuven" een nieuwe reis naar Ethiopië publiceert voor de periode van 31 maart tot 15 april 2012, schrijf ik me onmiddellijk in. En maar goed want de reis is vlug volzet.

De excursie is vermeld met bijzondere aandacht voor vogels. Uit ervaring weet ik dat waar het goed is voor vogelwaarnemingen, dit ook geldt voor amfibieën & reptielen.

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van:

- (1) de herpetologische voorbereidingen van de reis;
- (2) de dagelijkse herping-activiteiten met vermelding van de waargenomen soorten;
- (3) het totaal aantal waarnemingen per soort;
- (4) een toelichting per soort op basis van literatuurgegevens en van persoonlijke notities van deze reis;
- (5) fotoreeks : zie frean Foto-Galerij.

2. HERPETOLOGISCHE EVALUATIE.

2.1. Literatuurvoorbereiding.

De herpetofauna van Ethiopië is pas vanaf 1970 intensief bestudeerd geworden. Getuige hiervan de 30 nieuwe amfibiesoorten die sindsdien ontdekt zijn.

Als voorbereiding op deze reis en voor het instuderen van de soorten heb ik mij gebaseerd op:

- (1) Largen & Spawls, 2010: "The Amphibians and Reptiles of Ethiopia and Eritrea."
- (2) Vladimir Trailin website: "Herpetology of Ethiopia & Eritrea" <http://ethiopia-herpetology.com>

Largen & Spawls detailleren de aanwezigheid van 278 soorten, verdeeld over 64 amfibieën (inclusief 25 endemische) en 214 reptielen (inclusief 12 endemische). Dit voorkomen geldt voor heel Ethiopië. Tijdens onze reis kunnen we mogelijk 135 soorten waarnemen (=49% van de totale herpetofauna), hetzij 42 amfibieën en 93 reptielen. Voornoemde auteurs vermelden nog veel onduidelijkheden in meerdere families amfibieën & reptielen, dat zeker nog nieuwe soorten kunnen ontdekt worden en dat determinatiesleutels niet volledig zijn !?! Ze hopen dat toekomstig universitair- en DNA onderzoek hier duidelijkheid zal brengen.

Voor de samenstelling van dit verslag heb ik de systematiek en nomenclatuur gevolgd van Largen & Spawls.

Het herkennen van de soorten zonder ze te moeten vangen, is voor mij van primordiaal belang:

- (1) tijdens een vogelreis is er niet steeds tijd om diervriendelijk een amfibie of reptiel te vangen;
- (2) is er meestal geen tijd om ter plaatse de soort te determineren;
- (3) het gevangen dier moet steeds op zijn vindplaats terug vrijgezet worden;
- (4) het onmiddellijk visueel herkennen van gifslangen is altijd een must;
- (5) om de groep niet op te houden door het determineren of om meer biometrische gegevens of gedrag-notities te verrichten; dit is voor mij wel bijzonder leerzaam maar niet realiseerbaar tijdens een vogelreis.

Ter vervollediging van mijn voorbereiding werd ook de herpetologische literatuur (uit eigen bibliotheek) geraadpleegd, zoals vermeld in punt 8.

2.2. Resultaat.

Met mijn resultaat van 29 soorten amfibieën & reptielen van de Ethiopische herpetofauna ben ik tevreden.

Er zijn meerdere oorzaken waarom de herpetologische waarnemingen "beperkt" zijn gebleven (maar deze zijn ruimschoots gecompenseerd door de zeldzame en endemische notities):

- (1) *Als enige herper tussen 12 birdwatchers, ligt het voor de hand dat de wijze van waarnemen van vogels (met vooral veel minder wandelen tijdens deze reis) niet optimaal combineerbaar is met herpeto.*
- (2) *Ondanks mijn meerdere verzoeken aan de vogelgids om te stoppen bij geschikte habitats (zoals bijv. zeker bij poeltjes), gaf hij hier maar zelden gevolg aan. Gelukkig keken mijn reisgezellen ook uit naar wat "op de grond bewoog" en fotografeerden zij A&R. Zo hebben zij overigens 3 voor mij nieuwe soorten aangebracht.*
- (3) *Het was overduidelijk dat meerdere dieren hier nog in rustfase waren. Verschillende amfibieën en hagedissen waren zo diep in een eigen kuiltje ingegraven onder stenen, dat het duidelijk was dat dit geen overnachtings-plekjes waren (cfr het ontbreken van een in- of uitgang van of naar het ingegraven dier).*
- (4) *Voor wat de amfibieën betrof, was het visueel herkennen bijzonder moeilijk, zeker wat de juvenielen en subadulten betrof. Van de 14 amfibie-soorten konden er 6 niet op naam worden gebracht. Bij navraag voor controle van mijn waarnemingen aan herpetoloog Vlad Trailin, kon hij deze 6 ook niet determineren.*
- (5) *Zeer opmerkelijk was de opvallende afwezigheid van actieve slangen. Er werd noch door mijzelf, noch door iemand van de groep en noch door de gids een zonnende of vluchtende slang waargenomen. Enkel 1 zandrenslang werd als verkeersslachtoffer aangetroffen en was nog deels levend, zodat het dier moest gedood worden.*

Voor wat de reptielen betrof was het visueel herkennen van de soorten veel gemakkelijker en hier waren er geen determinatieproblemen.

Van elke soort waar de fotografische omstandigheden of een diervriendelijke benadering dit toelieten, is er op het einde van dit rapport een foto toegevoegd. Meer foto's van de reis, de gebieden, de reisgezellen, de vogels en de zoogdieren zijn te bekijken op www.freanonherping.be.

3. REISERVARINGEN.

3.1. TIERRA.

De planning van de reis, vlucht, hotel, lokale gidsen en keuze van de te bezoeken gebieden, werd volledig georganiseerd door TIERRA Natuurreizen Leuven (zie www.tierra.be).

GREENLAND TOURS.

De organisatie ter plaatse werd opgedragen aan Greenland Tours, zowel wat de reis- als vogelgids, vervoer, als keuze van hotels en restaurant betrof.

3.2. Deelnemers.

De groep bestond uit 12 deelnemers (+ de reisleider) en sommigen kenden elkaar van vroegere reizen.

3.3. Reisleider.

Hendrik D'Hertefelt was de reisleider. Door de deelnemers werd zijn kennis voor het determineren van vogels als positief geapprecieerd !

3.4. Gids en chauffeur.

De begeleiding en kwaliteiten van Meseret Mekuria als lokale vogelgids waren ronduit schitterend. Een zeer aangename persoon, altijd goedlachs, goed gezind en een deskundige op gebied van avifauna. Voor de jeeps, chauffeurs en reisomstandigheden was Mr. Coffee verantwoordelijk.

Over de chauffeurs niets dan lof en zeker wat hun deskundigheid betref bij het rijden in het verkeer zoals bijv. in de hoofdstad Addis Ababa. Zij waren ook zeer behulpzaam waar nodig en wisten zelfs hun jeeps dagelijks netjes te kuisen...

3.5. Logies en voedsel.

Als je in Afrika rondreist, moet je niet de Europese luxe verwachten. En dit geldt zeer zeker voor Ethiopië. Ik heb geen honger geleden maar lust gelukkig heel graag spaghetti...

4. **RAPPORTERING VAN DE WAARNEMINGEN.**

4.1. Amfibieën & reptielen.

Vorbereidingen en resultaten van de waarnemingen, worden in dit rapport als volgt gedetailleerd:

Tabel 1 Checklist Amfibieën & Reptielen Ethiopië

Tabel 2 Waarnemingen per gebied & per datum

Tabel 3 Wijze van waarnemen per soort

Tabel 4 Aantal soorten & aantal dieren

Tabel 5 Gebruikte afkortingen & vertalingen

Tabel 6 Beschrijving van de route

Tabel 7 GPS van de herpetologische notities: enkel op aanvraag

Tabel 8 GPS van de toeristische locaties

Tabel 9 Waarneming zoogdieren

4.2. Notities.

Voor elke soort werd genoteerd: plaats, datum, uur, wijze van waarnemen (gevangen, visueel, auditief, als verkeersslachtoffer, enz...), aantal dieren en waar mogelijk geslacht en leeftijdsklasse.

In punt 6 worden deze gegevens in tabelvorm weergegeven.

4.3. Bespreking per soort.

In punt 6 volgt per soort een zeer korte bespreking per soort van (1) mijn eigen notities en (2) volgens de literatuur van Largen & Spawls, 2010.

4.4. Determinaties.

Voor de controle van mijn determinaties, heb ik zowel Largen & Spawls gecontacteerd als Vladi Trailin. Ondanks twee verzoeken per mail reageerde eerstgenoemde auteurs niet. Vladi heeft wel onmiddellijk geantwoord, met o.m. twee reacties van een nieuwe ondersoort voor kameleon en een mogelijk nieuwe gekkosoort. Voor meerdere amfibieën bleef zijn antwoord met sp.?

4.5. Gebruikte afkortingen.

Tabel 5 geeft een overzicht van mogelijk gebruikte woorden en afkortingen in de tabellen bij de soortbesprekingen.

5. **REISWEG.**

5.1. Gevolgde route.

In Tabel 6 vindt u een beschrijving van de dagelijkse route.

5.2. Dagjournaal van de reis met herpetologische soortvermelding.

Er bestaan bijna geen Nederlandse namen voor de Ethiopische soorten, dus worden ze met hun Latijnse naam opgegeven en waar mogelijk met een algemene term (bijv. agame of skink).

Zaterdag 31 maart 2012.

Daar waar ik gewoontegetrouw met de auto naar de luchthaven van Zaventem wordt vervoerd, opteerde ik nu voor een andere planning. Gelet op het feit dat mijn vriend André Bosmans ook meegaat naar Ethiopië en ik zijn woonplaats moet passeren, sta ik om 7:10u bij hem aan de deur. We worden afgezet aan het Crowne Plaza Hotel waar we om 8:10u de SN Brussels Airlines Expressbus nemen en we 40 minuten later aan de luchthaven aankomen.

Hier ontmoeten we de overige 11 deelnemers en na het inchecken en de verschillende controles, staan we om 11:05u klaar voor boarding. Om 11:45u stijgen we op voor een vlucht van 2.172km naar Istanbul, waar we drie uur later landen. Hier is het wachten tot 18:50u (local time) voor de aansluitende vlucht naar Addis Ababa. Maar al vlug wordt op het vertrekscherm een vertraging gemeld van 2uur. Eenmaal in het vliegtuig, moeten we nog 1 uur geduld hebben alvorens we kunnen opstijgen met een B737-900. Voorziene vliegtijd 5u met een snelheid van 1100km/u op een hoogte van 10.668m. Tijdens de vlucht krijgen we een lekkere maaltijd.

We landen (het is nu zondag 1 april) in Addis Ababa om 2:17u. We kunnen onmiddellijk onze bagage ophalen en euro's wisselen (1eur=23.09Birr). Onze chauffeur staat er gelukkig nog ondanks de vertraging en brengt ons naar het Ghion-hotel waar we om 3:35u aankomen. Na een douche en uitladen van de koffer ga ik om 4:30u slapen voor een korte nachtrust. Als gemakkelijke slaper in het vliegtuig, kan me dit weinig deren.

Zondag 1 april 2012.

Om 6:30u sta ik al op voor een korte verkennende wandeling in het tuincomplex van ons hotel. Er ligt aardig wat om te draaien "materiaal" helemaal achter in de tuin, maar zonder herpeto-succes. Om 8:00u gaan we ontbijten en een uur later staan we klaar voor de afspraak met gids en jeeps. Zij verschijnen echter niet op het appel en blijkt dat we ze pas tegen het middaguur kunnen verwachten. Maar de immens grote tuin van het hotel biedt een uitstekende vervanging en de vogelaars zijn al onmiddellijk in hun nopjes want meerdere interessante soorten laten zich hier onmiddellijk observeren. Ik (als enige herper tussen 12 bird-watchers) trek er alleen op uit. Al vlug kan ik meerdere skinken waarnemen van de soort Mabuya striata, maar geen andere amfibie- of reptiel activiteit.

Om 12:00u verschijnt gids Meseret en iets later ook onze 4 jeeps. Gelet op het middaguur wordt geopteerd om lunchpakketten te bestellen. De tijd dat dit in beslag neemt, doet ons beseffen dat we in Afrika zijn (totdat Werner er zich mee gaat bemoeien). Uiteindelijk kunnen we een uur later vertrekken naar onze eerste bestemming het Gefersa Water Reservoir. Hier aangekomen is het eerst tijd voor de picknick. Voor de vogelaars is het vervolgens tijdens de wandeling bingo met tal van nieuwe soorten, maar voor de herper blijft het notitieboekje gesloten. Eigenaardig want er zijn nochtans meerdere geschikte habitats maar ook het stenen omdraaien levert niets op. Het is ook zo dat ik geen enkel reptiel heb gemist of heb zien wegvluchten ...

Om 17:30u zijn we terug in ons hotel en wordt er afgesproken voor de briefing en om tegen 19:00u te gaan eten.

Het is ondertussen zeer hevig beginnen regenen, zodat ik mijn regenbroek en -vest aantrek en mijn kans waag op enige nachttactieve amfibieën in de tuin van het hotel. Maar ondanks een uur zoeken blijft het notitieboekje gesloten.

Ik breng nog wat orde op zaken in de hotelkamer en ga om 22:30u slapen.

Maandag 2 april 2012

Er is om 6:45u een vroeg ontbijt voorzien, want het wordt een lange rit naar het Menegesha Suba N.P.

Onderweg houden we meerdere korte vogel-stops, die echter geen herpetologische waarnemingen opleveren. Dit verwondert mij want de aanwezige steenpartijen lijken mij ideale zonplekjes voor reptielen.

Tegen het middaguur komen we in Suba aan en bij het uitstappen word ik onmiddellijk geroepen voor een “zon-nende hagedis”: het blijkt de gekende skink Mabuya striata te zijn.

Na de lunch gaan we wandelen in een prachtig oerbos. Maar er is zo'n onweer op komst dat de gids beslist om terug naar de jeeps te gaan. Spijtig want hier had ik gehoopt enige herpeto-waarnemingen te kunnen noteren.

Om 18:00u zijn we in ons hotel met afspraak drie kwartier later voor de vogelbriefing.

Na het diner opteer ik terug voor een nocturne-wandeling in de tuin. Na een uur intensief zoeken zonder succes geef ik het op en ga om 23:00u slapen.

Dinsdag 3 april 2012.

Op het programma staat vandaag een bezoek aan de Jemma Valley. Het zal een lange rit worden dus wordt het een vroeg ontbijt en om 7:35u vertrekken we. Onderweg worden er meerdere (te) korte zoekstops gehouden, en tot mijn verbazing kan ik nergens een amfibie of reptiel bovengronds of onder stenen aantreffen!?! Op drie dagen heb ik dus nog maar één soort kunnen noteren. Nochtans kijken de vogelaars ook uit naar mijn voorkeursdieren, maar zonder succes. Dit wordt echter deels goed gemaakt door de mooie observaties van gieren en arenden die zich volop te goed doen aan een doodgereden poes en een dode ezel!

Op het middaguur arriveren we aan de uniek mooie Jemma Valley. We gaan lunchen in het Ethio German Hotel en dan verken ik vol goede moed de directe omgeving. En ja, ik zie uiteindelijk een vluchtende hagedis onder een steen. Bij het omdraaien is het een juveniele Mabuya striata.

Om 13:45u beginnen we een 2uur durende wandeling langs de bergflank en observeren we van dichtbij een familie Gelada-ape. Het mannetje is blijkbaar verzot op de vruchten van een cactus en hij weet op zeer deskundige wijze de stekels met de voorpoten eraf te wrijven.

Op de terugweg gaan we in een ethio-typisch maar primitief cafeetje iets drinken. Het wordt er volle pret met 2 corpulente Ethiopische dames die onze Werner blijkbaar “nen toffe en charmante gast vinden”...

Het is al donker wanneer we in het Ghion Hotel aankomen en het wordt dan ook - mede door de voorafgaande vogelbriefing - laat dineren.

We logeren hier op ongeveer 2.600m hoogte en de nachten zijn koud. Is dit mogelijk de reden dat er geen nachtelijke activiteit is van amfibieën of reptielen?

Ik probeer te telefoneren met het thuisfront en heb onmiddellijk een prima en klare verbinding. De lange rit via zeer slechte wegen en het met drieën niet-comfortabel zitten op de achterbank, heeft mijn rug blijkbaar geen goed gedaan. En ja, de tuinwandeling zal toch niets opleveren, dus beslis ik maar om eerst mijn verslag te maken, wat voor deze en de vorige dag vlug is gebeurd. Om 22:00u ga ik slapen.

Woensdag 4 april 2012

Voor deze reis was ik enigszins bevreesd voor hoogte ziekte, want we zitten nu toch al sinds aankomst in Addis Ababa tussen de 2.359 en 2.829m. Je voelt wel dat je zuurstof te kort komt, maar dat valt heel goed mee en de hoogteziekte blijf uit.

Gelet op een lange verplaatsing van 200km, wordt er afgesproken om tegen 6:30u te gaan ontbijten.

Om 7:45u zitten we in onze jeeps voor de rit naar de nieuwe verblijfplaats Ancobar. Ik vraag om te willen stoppen aan een “winkelstalletje” voor de aankoop van bananen en koekjes: de prijs voor 1kg bananen komt omge-

rekend op 0.50 EUR. Wat als bijzonder aangenaam wordt ervaren is dat we op de verdere reis steeds deze zelfde prijs moeten betalen.

Langs de weg van Addis Ababa naar Debre Birhan wordt er meermaals gestopt voor bird-watching. Uiteindelijk wordt er een gevolg gegeven aan mijn meermaals gestelde vraag om te willen stoppen bij een waterplas of poel. En met succes, mede door de hulp van chauffeur Zie, kan ik juist onder de waterlijn een kikker observeren. Het lukt me echter niet het dier te vangen en als voorlopige visuele determinatie noteer ik: graskikker Ptychadena filwoha. Later bij thuiskomst en controle van mijn waarnemingen door Vladi Trailin, blijft hij enkel bij Ptychadena sp.

We nemen de lunch in Debre Birhan en deze duurt 2 volle uren. Nu ja met 13 personen warm à la carte eten ... Na verschillende stops, komen we om 16:30u aan in Ancobar (hoogte 2.797m). Het wordt een steile klim naar onze lodge op de top van de heuvel en dan voel je zeer goed dat je op grote hoogte verblijft. Gelukkig moeten we onze bagage niet zelf dragen. Boven aangekomen ontstaat er enig tumult omdat er blijkbaar iets is misgelopen met de reservaties, want er is een eenpersoonskamer te kort.

We gaan nog voor het diner een typisch koffie-ceremonieel meemaken, vanaf de behandeling van de bonen tot een eindproduct van echte overheerlijke Ethiopische koffie. Aangekomen in het restaurant ontstaat er een elektriciteitspanne. Er worden onmiddellijk kaarsen aangestoken, de panne duurt maar een half uurtje.

Terug op de kamer maak ik eerst nog verslag, met de bemerking dat een dag zonder amfibie- of reptielnotitie me niet vlug overkomt tijdens een buitenlandse natuurreis. Wanneer ik om 21:45u wil gaan slapen, komt het kamermeisje ons vragen of we gebruik willen maken van een warmwaterkruik. En dit doet mij onmiddellijk nostalgisch terugdenken aan mijn kinderjaren. Dit en een extra deken bezorgen me een uitstekende nachtrust, hoewel 's anderendaags blijkt dat het hevig heeft geregend en geonweerd.

Donderdag 5 april 2012

Ook vandaag staat er een lange jeep-rit naar het Awash N.P. op het programma en daarom werd afgesproken om al om 6:00u te gaan ontbijten. En de pancakes - i.p.v. eens de dagelijkse ei-combinaties - zijn hier lekker. De bagage wordt door de helpers naar beneden gedragen. Maar bij de jeeps aangekomen, blijkt dat zij niet tevreden zijn met de gebruikelijke fooi van 50Birr... "ze eisen het dubbele". Later licht Meseret ons in dat 50Birr zeker voldoende is als tip.

De voormiddag verloopt volgens het ritueel van de vorige dag: bananen kopen en meerdere vogel-stops. Tijdens deze speur ik de directe omgeving af op zonnende, vluchtende of onder stenen aanwezige A&R maar zonder succes. Ik geraak er enigszins moedeloos van: het land met het grootste herpetologisch bestand voor heel Afrika! Na 5 dagen zoeken staat mijn herpeto-teller nog maar op 2 soorten.

Om 12:30u gaan we lunchen in een prachtig gelegen restaurant aan Lake Basaka, met boven ons het nest van de Kaalkopkiekendief (met minstens 1 jong). De keuze is beperkter maar het duurt toch anderhalf uur alvorens we kunnen vertrekken.

In de namiddag wordt er enkel gestopt aan een scenic-view waar Meseret er zeker van is ons de Rotsklipdas te kunnen tonen (inderdaad en met jongen) en om te tanken (1liter diesel kost omgerekend 0.78 EUR).

Wanneer we om 19:00u in de Blen Lodge aankomen is het al donker. De hutten liggen enigszins verspreid in het domein. Voor hen die hun bagage zelf willen dragen - na de perikelen van deze morgen - is het zoeken naar hun hut. Er is geen elektriciteit beschikbaar en er komt geen water uit de kraan. Nu ja, dit doet ons beseffen in wat voor luxe wij leven. Wanneer ik met mijn zaklamp de hut binnenkom, ben ik blij. Op de wand zitten meerdere gekko's van de soort Hemidactylus robustus.

De rit op de achterbank van de jeep, gekneld tussen twee forse reisgezellen en mede door de bulten en putten van de onverharde wegen, heeft mij een zeer pijnlijke onderrug bezorgd. Daarenboven heb ik last van buikloop, dus ga ik maar om 20:30u onmiddellijk slapen zonder avondeten.

Tijdens het avondmaal van mijn reisgezellen, zien zij in de eetzaal de grootste gekko van Ethiopië, nl. Tarentola annularis en hij wordt gefotografeerd door Kris. Mijn naamgenoot is dan naar mijn hut gekomen om mij hiervan te verwittigen. Maar in mijn eerste slaap en zo suf wakker geworden, heb ik hem niet begrepen en vermoed ik dat hij verwijst naar gekko's in zijn hut. Het is pas 's anderendaags dat ik een juister begrip krijg van zijn moeite mij te verwittigen. Maar dank zij de foto van Kris, krijg ik het reptiel duidelijk te zien op foto (met nogmaals dank hiervoor aan Kris).

Vrijdag 6 april 2012

Gedurende de nacht word ik meermaals wakker door een concert van kikkers. Maar de roep komt toch van ver en gelet op mijn buikloopachtige toestand, ga ik niet op zoek (en 's morgens verneem ik van een plaatselijke gids dat hier leeuwen zitten).

Om 6:00u sta ik toch op en aangezien het begint licht te worden, vertrek ik op zoektocht. De kikkers roepen nog steeds vanuit een moerasgebied dat echter door de dichte vegetatie niet toegankelijk is. Amfibie-geluiden bestaan niet op cd om de Ethiopische soorten auditief te herkennen, dus neem ik de roep op via video. Mijn zoeken levert echter geen soorten op. Ik stel me tevreden met mooie waarnemingen van een familie Noordelijke Franjeapen, Groene meerkat en Wrattenzwijn. Hier kom ik voor mezelf tot de conclusie dat bij de buitenlandse reizen zoogdieren mijn 2e hobby gaat worden.

Na het ontbijt is er gelegenheid voor een korte wandeling. Meseret bezorgt mij Hasan, die als plaatselijke gids "reptielen" weet zitten en ik krijg anderhalf uur de tijd om met hem op stap te gaan. Hij gaat er in volle vaart vandoor en na een half uur arriveren we bij een grote waterpoel met een dichte rietvegetatie. Hier kan ik mijn 4^e reptielsoort waarnemen, nl. twee uiterst schuwe Nijlvaranen Varanus niloticus. Iets verder is het ook bingo: ik observeer 2 joekels van landschildpadden Geochelone pardalis. Ze hebben blijkbaar verkoeling gezocht in het ondiep moerasgedeelte en liggen half in het water. Ik meet de grootste en deze heeft een overlangse carapax omtrek van 91cm!

Vooraf had Meseret mij aangeraden enkel een tip te geven van 100 Birr indien Hasan mij iets zou kunnen tonen. Ik ben op tijd terug aan de jeeps en betaal Hasan 100 Birr. Maar met gebarentaal maakt hij duidelijk hier absoluut niet mee tevreden te zijn. Hij vraagt het dubbele (ttz ong. 9 EUR). Ik besef ten volle dat hieraan toegeven, een vicieuze cirkel veroorzaakt want de volgende herper/toerist zal dan ook wel meer moeten betalen, enz... enz...

Uit (1) toch dankbaarheid (2) Nijlvaraan soms een zeer schuw leefgedrag kan vertonen (en tijdens de verdere reis observeer ik deze soort niet meer) en (3) mede door mijn tekort aan herp-waarnemingen van de vorige dagen, betaal ik hem het gevraagde bedrag.

Om 11:30u verlaten we definitief dit deel van Awash N.P. met voor mij enige tegenzin, want hier was ik graag nog enkele dagen gebleven. Ik noteer wel via GPS deze interessante locatie, want hier kom ik zeker terug!

Een uur later bereiken we het stadje Awash en hier gaan we in het Genet Hotel warm lunchen. Ik moet hier vaststellen dat dit alweer 2:05u in beslag neemt en stel me de vraag waarom er niet meer voor een lunchpakket of picknick werd geopteerd door Greenland Tours als plaatselijke organisator van deze reis. Overigens is 2x per dag warm eten niet aan mij besteed en blijkbaar ook niet aan meerdere van mijn reisgezellen.

De rit brengt ons vervolgens naar de Awash Falls Lodge. Onderweg observeren we meerdere zoogdieren (Baviaan, Oryx, gazelles, enz...) en moeten we stoppen voor een adulte landschildpad Geochelone pardalis midden op de weg.

Voor het invallen van de duisternis bereiken we de immense Awash watervallen en kan ik op een rots, in het dal van de rivier, nog een Nijlkrokodil Crocodylus niloticus aan mijn notitielijst toevoegen.

Wanneer we onze lodge - met wanden en deuren van bamboe en talrijke spleten - toegewezen krijgen, is het voor mij opnieuw bingo: op de inkomdeur zit er een gekko. Vangen lijkt me hier onmogelijk dus opteer ik om vlug eerst een foto te maken. En al goed want de poging nadien mislukt (en tot mijn vertrek 's anderendaags krijg ik hem niet meer te zien, ondanks mijn meerdere keren 's nachts speciaal opstaan). Op foto gelijkt hij het meest op Hemidactylus macropholis. Maar bij latere controle thuis via mailing, verneem ik van Vladi Trailin: "it is possible a new sp."!!!

Na de douche en voor het avondeten wil ik de overige hutten gaan controleren. Wanneer ik buitenstaap, zit er een padje voor de deur dat zich gemakkelijk laat vangen. Mede door de rode tekening op de achterbilleren en de niet gevlekte snoet, is het onmiskenbaar de soort Amietophrynus xeros.

Ik overweeg nog even om niet te gaan eten en verder op herpeto-jacht te gaan. Maar ik heb grote honger en het diner zou typisch doorgaan rond een kampvuur (dus beslis ik dit wel te compenseren met een nocturne).

Het avondeten is lekker, maar je hebt wel de zaklamp nodig om te zien wat er in je bord ligt en waar je met je vork moet prikken.

Om 22:00u start ik mijn nachtwandeling achter mijn lodge en schrik me onmiddellijk een bult: plotseling sta ik oog in oog sta met twee wrattenzwijnen, die op hun ellebogen op de grond foerageren. Mijn verder zoeken tot 23:30u in het kamp levert echter niets op. Maar met de waarnemingen van deze dag ga ik als een gelukkig herper tegen middernacht slapen.

Zaterdag 7 april 2012

Ik sta om 5:30u op om in het Awash Falls Camp nog een zoek-wandeling te houden, deels bij nacht en deels bij opkomende zon. Zonder succes.

Na het ontbijt vertrekken we om 7:15u richting Bale Mountains. Voorbij Metehara loopt de autoweg langs en door Lake Basaka. Wanneer ik een grote adulte Nijlkrokodil Crocodylus niloticus als verkeersslachtoffer zie liggen, vraag ik de chauffeur om toch te stoppen. Ik krijg amper de tijd om een foto te nemen: het is een zeer smalle baan, die gedeeltelijk onder water staat en het is hier gevaarlijk met passerende grote vrachtwagens.

Aan de overkant van het meer wordt er dan gestopt voor watervogels. Ik ga de omgeving afspeuren met als resultaat: meerdere skinken Mabuya striata; in een uiterst vies afvalpoeltje zitten pas uitgekomen graskikkertjes, die enkel als Ptychadena sp. kunnen gedetermineerd worden en op de oeverrand ligt een zonnende Nijlkrokodil Crocodylus niloticus.

Juist voor we in Adama aankomen, stopt Meseret omdat hij als eerste jeep de hagedis Latastia doriai als verkeersslachtoffer heeft gevonden. Het dier leeft nog maar de kop is zwaar beschadigd en moet ik de hagedis uit zijn lijden verlossen. Nog maar pas vertrokken en Werner, naast mij, zegt dat hij langs de baan een man met een stok naar een slang zag slaan; wij teruggereden en we vinden ze vrij vlug; het is een zandrenslang Psammophis sibilans. Ze is zwaar gewond aan de kop maar maakt nog stuipbewegingen. Ook hier is het hard voor mij: wanneer ik dan mijn eerste Ethiopische slang kan zien, moet ik het dier nog uit zijn lijden helpen...

Om 13:10u gaan we in Asela (à la carte...) lunchen. Hier wordt er van gedachte gewisseld betreft het tekort van een 5e jeep: omdat (1) de wegen zo slecht zijn; (2) wie achteraan met 3 op de bank moet zitten, als middel-

ste kan niet fotograferen en (3) indien de persoon links en rechts van jou van het niet slanke-type is, zit je werkelijk "gekneld". Uiteindelijk wordt er getelefoneerd naar Willy van Reisbureau TIERRA, maar we moeten een bericht inspreken op zijn voice mail (het is overigens het verlengde Paasweekend). Omdat reactie kan uitblijven en gelet op de ontevredenheid van meerdere reisgezellen, wordt beslist het nodige bedrag te pré-financieren. Hiervoor rijden we naar een VISA-geldautomaat in het dorpje Asela. Na eerst meerdere weigeringen, blijkt dat we pas per opvraging 2.000 Birr (of 90 EUR) kunnen afhalen. Na 13 pogingen hebben we uiteindelijk 16.000 Birr om een jeep voor de komende 4 dagen in te huren. Deze wordt onmiddellijk door Greenland Tours bijbesteld en zou morgen al op onze volgende bestemming aankomen.

Op weg naar Goba (Bale Mountains N.P.) houden we nog enkele vogel-stops, die qua A&R echter niets opleveren.

Het is donker wanneer we om 19:30u aankomen in Hotel Goba Wabe Shebelle. Alles lijkt hier zo donker en al vlug blijkt dat het hotel te kampen heeft met een algemene elektriciteitspanne. Nu ja, we worden dat stilaan gewoon... Sommigen blijken wel over warm water te beschikken en anderen niet. Ik behoor tot de groep van gelukkigen. De keuze van avondmaal is dan ook niet à la carte maar beperkt tot soep en spaghetti.

Ik ben doodop van de vermoeiende rit als middenpassagier op de achterbank en aangekomen op de kamer ga ik onmiddellijk slapen.

Zondag 8 april 2012

Bij het opstaan om 6:30u is er nog steeds geen elektriciteit. Maar ik voel me goed, er is beginnend daglicht om de reiskoffer uit te laden (we gaan hier 4x slapen) en maak uitgebreid reisverslag van de voorbije 2 dagen. De warmwaterboiler werkt ook op elektriciteit, maar geeft nog redelijk warm water en maakt het me mogelijk om een wasje te doen van T-shirts, slips, zakdoeken en kousen.

Alles verloopt rustig van ontbijt tot het ogenblik dat we om 9:00u met de jeeps vertrekken voor een korte rit naar het nabijgelegen Bale Mountains N.P. Hier beginnen we aan een wandeling (van 2uur) en pas in het gebied of we kunnen een Serval mooi zien wegvluchten. En verder een paradijs voor meerdere grote zoogdieren (Bohor rietbok, de endemische Menelick's bosbok, Bergnyala, Wrattenzwijn, Kleine koedoe, Goudjakhals, Waterbok, Savanneduiker, enz..). Nog volop van dit alles genietend roept Arseen van vooraan in de groep dat hij een hagedis heeft zien wegvluchten. Ik moet wel even rennen maar ik geluk erin om de eerder zeldzame skink Mabuya megalura te vangen. Volgens de plaatselijke gids zitten er hier kameleons, dus stel ik me extra alert in om nog enkel struiken intensief af te speuren. En dit loont want na 45min. kan ik een Chamaeleon affinis vangen (vrij vertaald uit het Engels als Ethiopische hoogland kameleon). Ja, en deze 14e soort is voor mij een hoogtepunt van de reis. Voor kameleons moet je ook altijd een portie geluk hebben (wordt me dit gegund als compensatie voor de tegenslagen aan herpeto-waarnemingen van de begindagen van deze reis ?).

Op het middaguur gaan we niet à la carte eten maar krijgen we (joepie) een lunchbox.

Ondertussen zien de weersomstandigheden er onweerachtig slecht uit (maar een regenbui kan interessant worden). In het Bale Mountains N.P. stopt Meseret - speciaal voor mij - bij een poel met moeras en ik krijg bovendien de ondersteuning van de lokale gids van 's voormiddags, om te helpen zoeken naar A&R. De vogelaars rijden naar een ander gebied en we spreken af elkaar 2uur later hier te ontmoeten. Maar na amper 10 minuten zoeken, gaan de hemelsluizen open en begint het afwisselend stormachtig te regenen en te hagelen. Dit laatste zo intens dat het landschap net bedekt is met sneeuw. Mijn gids opteert te gaan schuilen in een verlaten huis. Op het afgesproken uur verschijnen de jeeps en wordt er beslist terug naar het hotel te gaan en krijgen we vrijaf voor de rest van de dag.

Wanneer we aan ons hotel arriveren, zien we dat de bestelde 5^e jeep met chauffeur is aangekomen (deze moest van Addis Ababa komen). En iedereen blijktbaar gelukkig!

Ik ga vervolgens voor een uurtje de tuin vóór het hotel onderzoeken, want deze ziet er uitnodigend uit. Mijn notitieboekje blijft echter ongebruikt. Terwijl ik in de inkomhall-lobby van het hotel dagverslag maak, zie ik 4 Engelsen die ook met schrijven en bekijken van hun foto's bezig zijn. Ik ga kennis maken en inderdaad het zijn vogelaars. Maar één van hen heeft interesse voor schorpioenen en A&R. Hij heeft de voorbije dagen ontelbare stenen omgedraaid, maar zonder herpetologisch succes en welgeteld één schorpioen.

Het diner is zeer lekker en we krijgen ondertussen telefoon van TIERRA met de goedkeuring voor de huur van de bijkomende jeep voor de volledige resterende periode.

Op de kamer maak ik als tevreden herper verslag van deze prachtige natuurdag, uiteraard wat A&R betreft maar ook voor de vele zoogdieren die weinig schuw waren en zich dicht lieten benaderen.

Om 22:00u lig ik onder de lakens met extra toevoeging van 2 dekens: we zitten hier op 3.145m hoogte en de nachten zijn koud.

Maandag 9 april 2012

Het programma voorziet vandaag een dagtocht naar de Sof Omar grotten, te bereiken via onverharde weg met zeker 2uur rijden. We gaan om 5:30u ontbijten en zijn een half uurtje later al op weg.

Het gebied rond Sof Omar ziet er schitterend uit en loont ook herpetologisch met eerst een subadulte landschildpad Geochelone pardalis. Werner weet met zijn sterke telelens de agame Acanthocercus annectans te fotograferen, die vrij ver op een rotsrichel ligt te zonnen. Anekdotisch is dat hij me niets ter plaatse vertelt van deze opname en pas na terugkomst in België, kopie stuurt van zijn foto (en zo werd dit de 29^e soort van deze reis). Het wandelpad eindigt aan een prachtige rivier en in de ondiepe oeverzone zitten er pas uitgekomen padjes Amietophrynus garmani. Zowel het determineren van deze als het fotograferen, kost me enige moeite en blijktbaar ook tijd, want na het terugzetten van de padjes, merk ik dat de hele groep al vertrokken is ...

Ik controleer toch even mijn aangemaakt GPS punt bij vertrek, keer zo op mijn stappen terug en onderweg kan ik me terug aansluiten bij mijn reisgezellen.

De lunch bestaat ditmaal uit een picknick en dat is verheugend qua tijdswinst. Ik verheug me er op de verdere namiddag hier te kunnen doorbrengen, maar Meseret beslist om te vertrekken (!?!).

Op de terugweg van Sof Omar naar Goba houden we meerdere korte vogel-stops, die mij amper toelaten om enige stenen om te draaien of een verkenning toe te laten. Om ergernis te voorkomen, beslis ik mijn herpeto-gedachte uit te schakelen en word ik voor de rest van de namiddag "birdwatcher".

Onderweg gaan we in een plaatselijke gelegenheid - ik weet niet hoe dit cafeetje anders te omschrijven - genieten van een drankje (overdag is het hier wel warm).

Om 19:00u zitten we in het restaurant van het Goba Hotel en maken we kennis met een groep Vlamingen uit Antwerpen. Zij hebben vandaag 4 endemische Ethiopische wolven gezien. Morgen gaan wij naar het Sanetti Plateau met hopelijk evenveel succes.

Op de kamer telefoneer ik met het thuisfront, waar alles OK is tenzij koud weer en met nog nachtvorst! Ik maak verslag en lig om 22:30u onder de lakens met terug 2 extra dekens.

Dinsdag 10 april 2012

Aan het ontbijt wordt er al gepraat dat het vandaag een topdag moet worden, want het observeren van de Ethiopische wolf staat op het programma. Om 7:30u zijn we op weg naar het Sanetti Plateau in het Bale

Mountains N.P. Bij de ingang kunnen we vaststellen dat er hier toch wordt gecontroleerd temeer omdat je moet betalen voor het binnenrijden van het park. Het is een uniek landschap en via enkele stops kunnen we Grijze mangoeste, Savanne duiker en de endemische Starcks haas mooi waarnemen. En dan plotseling alsof uit het niet: vlak voor de jeep onze eerste Ethiopische wolf, absoluut niet schuw en duidelijk op zoek naar prooi. Uiteindelijk zien we er nog 3 deze voormiddag.

Meseret vertelt me dat hij een goede herpeto plek weet voor de picknick lunch. Dit geeft me een dubbel goed gevoel: geen verlies met eten à la carte en uiteindelijk wil hij toch rekening houden met de enige herper in het gezelschap. De boterhammen kunnen niet rap genoeg opgegeten zijn om bij de poel op inspectie te gaan. De randzone zit vol met pas gemetamorfoseerde kikkertjes. Maar ze zijn me totaal niet bekend. Later bij de determinatiecontrole zal ook de Ethiopische herpetoloog ze niet op naam kunnen brengen. Dan een roep van Kris die "2 kikkers op elkaar" heeft zien springen. Het wordt mijn 17^e soort van de reis: een koppeltje Leptopelis ragazzii in amplexus en hier volgt er een zeer uitgebreide fotoreportage aan dit fotogeniek koppeltje: het mannetje is zo piepklein dat het net is of het wijfje draagt hem als een rugzakje.

Om 14:30u vertrekken we richting hotel met onderweg op het plateau nog meerdere stops waarbij we onze 5^e Ethiopische wolf kunnen waarnemen.

Bij aankomst in het hotel gaan we eerst in de lobby wat nagenieten en napraten (met een drankje). Aangezien ik nog steeds niet de tuin achter het hotel heb geïnspecteerd, beslis ik om dit nu bij daglicht nog te doen en met succes: onder stenen tref ik een voor mij 2 nieuwe soorten aan: de skink Mabuya varia en de boomkikker Leptopelis gramineus. Het valt me op dat deze dieren zich diep in een eigen kuiltje hebben ingegraven en dus blijkbaar nog niet in een actieve fase waren...

Tijdens het diner krijgen we telefoon van Willy van TIERRA dat hij zijn goedkeuring geeft aan de inhuring van de 5^e jeep en dus ook nog voor de ontbrekende laatste dagen.

Van 20:30u tot 21:30u ga ik hetzelfde tuingedeelte onderzoeken in de hoop nachttactieve herpeto te kunnen vinden, maar zonder succes.

Op de kamer maak ik de reiskoffer klaar voor vertrek want het wordt onze laatste overnachting hier. Ik vul nog mijn dagverslag aan en ga "uiterst tevreden" slapen.

Woensdag 11 april 2012

Ik sta om 5:00u op met de bedoeling nogmaals in het zuidelijke tuingedeelte van het hotel stenen te gaan omdraaien. En in het notitieboekje worden er nog 2 skinken Mabuya varia genoteerd (op dezelfde wijze ong. 8cm ingegraven in een holletje en duidelijk in een rustfase).

Na een rustig en lekker ontbijt met pannenkoekjes verlaten we dit prachtige N.P. (maar ook hier wil ik zeker vlug terugkomen).

De rit van 220km naar de volgende bestemming, Wondo Genet, zal uiteindelijk een hele dag duren, t.t.z. met eerst nog enkele stops in het Bale Mountains N.P. En bij de derde observeer ik de graskikker Ptychadena erlangeri als mijn 8^e amfibiesoort van de reis. Onze chauffeur is blijkbaar aangestoken door mijn passie voor het omdraaien van stenen, want hij roept me zo een kikker te hebben gevonden. En het blijkt opnieuw Leptopelis gramineus te zijn en alweer diep ingegraven in een eigen holletje. Aangezien deze steenpartij interessant lijkt, levert de verdere zoektocht het meest interessante amfibie van de reis op: nl. de amper 3cm grote kikker Ericabatrachus baleensis: zeer zeldzaam, pas ontdekt in 1991, endemisch en enkel levend boven de 3.200m (onze GPS geeft hier een hoogte van 3.229m aan).

In Shashemene gaan we anderhalf uur lunchen in een zeer chique restaurant. Een voorafgaande korte wandeling in het tuingedeelte levert de aanwezigheid op van Mabuya striata (blijkbaar geen cultuurvlieder).

Hierna spreken we met de gids af hoe de 5^e jeep cash te betalen. Aangezien we hier toch in een stadje zijn gaan we naar een plaatselijke bank. Na 7 controles en een wachttijd van 35 min. kan Werner het verschuldigd bedrag aan gids Coffee betalen.

Om 15:35u vertrekken we naar het Wondo Genet Wabe Shebelle Hotel, waar we 50min. later aankomen. Na het inchecken krijg ik een vuile en vieze kamer, maar aangezien het hier maar één nacht slapen is, maak ik me geen zorgen en ga ik ook niet om een andere vragen aan de receptie.

We gaan vervolgens de directe omgeving verkennen, die bekend staat voor haar warmwaterbronnen. Maar wij laten deze links liggen en krijgen de ondersteuning van een lokale gids. Ik vind 2 kinderen bereid om iets bij te verdienen door alle stenen van de wandeling om te draaien. En zij zijn ook blij wanneer we 2 soorten pas geboren padjes Amietophrynus sp. vinden. Tot mijn teleurstelling geluk ik er niet in ze te determineren. Geen nood dit kan wel achteraf, maar mijn Ethiopische herpetoloog kan me voor deze ook niet helpen om ze op naam te brengen.

Tijdens het diner zijn we blijkbaar de enige gasten en blijkt de keuze zeer beperkt. Maar dit heeft als voordeel dat we ook bijzonder vlug bediend worden.

Terug op de kamer inspecteer de onderkant van mijn matras en zal de toestand ervan hier niet beschrijven... Dit zet me er toe aan hierop niet te slapen en zo breng ik de nacht door op een deken op het ressort. Dit is de tweede keer op al mijn reizen dat ik deze beslissing moet nemen. De vorige keer was in 1978 in een afgelegen dorpje in het zuiden van Turkije.

Donderdag 12 april 2012

In die toestand van liggen heb ik uiteraard amper geslapen en beslis om al om 4:00u op te staan en te gaan wandelen deels als nocturne en deels bij daglicht. Het levert me geen herpetologische notities op en ga ik terug naar de kamer voor een tweede poging om via mijn talrijke identificatiefoto's de Amietophrynus-padjes van de vorige dag te determineren. Maar het gelukt me niet.

De vogelaars hadden een vroeg wandeling op hun programma, zodat er pas tegen 8:15u wordt ontbeten.

Om 9:20u vertrekken we naar het nabijgelegen Awasa. De gebruikelijke vogelstops leveren voor mij meerdere verkeersslachtoffers pad op. Maar ze zijn in een dergelijke slechte toestand dat ze amper nog determinatiekenmerken vertonen. Maar bij één ervan is het rugpatroon nog intact, dus zal ik hiervoor thuis aan mijn Ethiopisch contact wel om determinatieadvies vragen. Mijn aandacht werd op deze overreden padden overigens gevestigd door een roofvogel, die regelmatig "iets" van de autobaan ging nemen om het dan naast de weg op te eten.

In de late voormiddag bereiken we Hotel Pinna in Shashemene. Het geheel ziet er comfortabel uit en vertoont ditmaal Europees comfort. Er wordt enkel ingecheckt en na het afzetten van de bagage in de kamer vertrekken we richting Lake Awasa. Op de lavablokken langs de oeverzone zitten er meerdere Mabuya striata te zonnen. De watervogels zijn hier totaal niet schuw en bij schitterend licht te fotograferen. Maar het is heel warm en ik ben vertrokken zonder drinken. Ik meld de reisleader dat ik terug naar de jeep aan het vertrekpunt wil gaan voor water. Hier aangekomen zijn de jeeps blijkbaar vertrokken. Na een uur wachten komt de gids aan en kan ik de groep vervoegen, die in een nabijgelegen restaurant aan de lunch à la carte is begonnen.

Hier verneem ik dat zij een blauwe agame op de rotsen van de oever hebben kunnen fotograferen. En ja het is Acanthocercus atricollis minutus. Ik wil de agame uiteraard ook in levende lijve zien en fotograferen, dus na het

eten wijst de gids mij hun vindplaats en kan ik alleen verder op zoek tot 16:00u. Het gelukt me om zowel een blauw mannetje en een wijffe te fotograferen en ook een parend koppeltje Nijlpaard in het meer te observeren. Wanneer ik terug bij de groep aankom, verneem ik dat zij geprobeerd hebben een kikker te vangen. Maar deze is weten te ontsnappen. Ik ga met hen naar de bewuste plek en kan de graskikker Ptychadena mascareniensis vangen.

Om 16:30u worden we aan Hotel Pinna afgezet en hebben we enkele uren vrijaf. We maken hiervan gebruik om in het stadje Shashemene te gaan wandelen in de hoop enige souvenirs te kunnen kopen. Hierna ga ik op een nabijgelegen gezellig terrasje (volgens Europese normen) Ethiopische koffie drinken en verslag maken. Mijn soortenlijst is ondertussen aangegroeid tot het nummer 26 en het verhoopte aantal van 30 soorten komt in zicht. Wanneer de groep hier ook aankomt..., blijkt dat we hier gaan dineren. De keuze is uitgebreid dus is het wachten maar deze tijd wordt nuttig ingevuld door de vogelaars met het invullen van hun soortenlijst.

Om 21:30u ben ik terug op de kamer, telefoneer nog even met het thuisfront en kan ik op een "propere matras" een betere nacht doorbrengen dan de vorige.

Vrijdag 13 april 2012

Na het 7:00u ontbijt staat in de voormiddag opnieuw een bezoek aan het Awasa meer op het programma (maar op een andere locatie). Pas aangekomen bezorgt Meseret mij een plaatselijke gids, die kennis heeft van A&R. Maar dat blijkt maar bluf te zijn, want hij toont me enkel planten en vissen. Wanneer ik in de verte onze groep zie staan, doen deze me teken om te komen. In het moerasgedeelte zit een parend koppeltje padden van de soort Amietophrynus asmarae. En het geknor van de mannetjes als voortplantingsroep is indrukwekkend. Dit blijft voor mij hier de enige herpetologische notitie, maar dit wordt goedge maakt door meerdere interessante vogelobservaties.

Op het middaguur gaan we lunchen in het mooie restaurant van de vorige dag. Wanneer ik in afwachting van de bereiding van het eten op verkenning ga in de tuin, is Mabuya striata volop actief alsook een wijffe van de blauwe agame Acanthocercus atricollis minutus.

Om 14:00u vertrekken we naar onze laatste reisbestemming, nl. Lake Langano, waar we 2uur later aankomen en onze intrek nemen in de Wenny Eco Lodge. Deze ziet er heel typisch uit maar wat het sanitair betreft is het ondermaats in het kwadraat, water druppelt enkel uit de volledig verroeste douchekop... en elektriciteit is er niet. Maar de natuurlijke omgeving ziet er voor mij ideaal uit en ik ben blij te vernemen dat er nog een wandeling op het programma staat.

Bij mijn hut aangekomen uit ik een vreugdekreet: op de wand uit bamboetakken zitten er 2 gekko's Lygodactylus keniensis te zonnen. Dus nog 1 soort te gaan naar de 30...

Tijdens de wandeling zoek ik uiterst intensief maar het blijft bij gekende soorten: nl. de gekko Lygodactylus keniensis en de agame Acanthocercus atricollis minutus.

Om 19:30u is er afgesproken voor het diner. Maar ik moet eerst een aan Jos beloofd voorstel nakomen, nl. het herstellen van zijn gebroken bril montuur. Met de nodige attributen uit mijn desbetreffend materiaal tasje, geluk ik erin en kan Jos terug zien wat hij eet. En al goed want er is geen elektriciteit tijdens het diner en de weinig aanwezige kaarsen geven amper licht. Het eten is beperkt in keuze maar de spaghetti smaakt lekker.

Ik onderneem nog een kleine nocturne wandeling maar deze levert enkel 2 Noordelijke franjeapen op.

Om 22:00u lig ik onder mijn muskietennet (dromend van mijn 30^e soort ...)

Zaterdag 14 april 2012

Ik sta om 5:30u op om zeker klaar te zijn voor mijn ochtendwandeling. Aan het Langano meer hoor ik de knorrende roep van *Amietophrynus asmarae*, maar het blijft bij deze enige herping-notitie. Maar dan kan ik de vogelaars een nieuwe soort aanbrengen, wanneer ik een nachtzwaluw bij daglicht beeldvullend kan fotograferen. Wanneer ik hen tijdens het ontbijt de foto toon, is er toch enig zoekwerk in de vogelgids nodig, maar determineert Meseret ze als Plain Spotted Nightjar.

Om 8:30u vertrekken we naar Addis Ababa met eerst een zoekstop aan Lake Ziway (juist voor we hier aankomen, kan ik nog een Gevlekte hyena als verkeersslachtoffer als laatste soort aan mijn zoogdierlijst toevoegen). Aan het meer zelf wandelen we nog een uur, maar dit levert me niet de verhoopte 30^e herpeto-soort.

Te Meki gaan we gedurende 2:15u lunchen en in de tuin kan ik mijn herpetologische notitielijst afsluiten met mijn eerste waargenomen skinkensoort, nl. *Mabuya striata*.

Om 16:30u arriveren we in Addis Ababa aan ons gekend Ghion-hotel van aankomst. De gids heeft voor ons nog voor een kamer gezorgd. Dit geeft ons de aangename mogelijkheid om te kunnen douchen en van veldkledij te veranderen naar vertrek-kledij. Bovendien worden we voor het diner verwacht in een typisch restaurant met zang en dans om het Ethiopische avontuur af te sluiten.

In het restaurant aangekomen ontstaat er tumult: wie hiervan wel wil eten en wie niet, wie geen eten krijgt en wie wel en wie niet wil betalen. Het wordt hier enkel als spijtig incident gerapporteerd.

Om 21:00u brengt het busje ons naar de luchthaven van Addis Ababa, wisselen we de rest van ons Birr geld om naar euro en begeven we ons naar de vertrekgate. Inchecken en controles verlopen zonder problemen. Maar dan vernemen we dat onze eerste vlucht met een vertraging van anderhalf uur wordt opgegeven.

Om 2:30u (en datum 15/04/2012) stijgen we op richting Istanbul waar we 5u15 later aankomen. De vrees dat we door de vertraging bij vertrek onze aansluitingsvlucht naar Brussel zouden missen, wordt bewaarheid. Bij het verlaten van het vliegtuig in Istanbul staat onze vlucht niet meer vermeld op het display.

Aan de transferdesk krijgen we nieuwe tickets voor de vlucht van 14:00u en een voucher voor een gratis middagmaal. De tussentijd wordt ingevuld met wachten en het rondlopen in de tax-free winkeltjes. Ik vervolledig mijn laatste verslaggeving voor dit rapport.

Aan de vertrekgate vernemen we een vertraging van 1uur. Wanneer we uiteindelijk onze plaats in het vliegtuig ingenomen hebben, worden we opnieuw geconfronteerd met een vertraging van 1uur. We tellen op het tarmac dat we het 21e vliegtuig zijn in de wachtrij om op te stijgen.

Om 19:06u (lokale tijd) landen we in Zaventem en aan de bagageband heeft iedereen vrij vlug zijn reiskoffer.

André Bosmans en ik nemen de SN Brussels Airlines Expressbus van 20:00u naar Antwerpen, waar we worden opgewacht door mijn echtgenote. Op weg naar Zoersel zetten we mijn naamgenoot af in Ranst.

Ik wil dit verslag afsluiten met het voornemen zeker terug te gaan naar Ethiopië. Maar dan liefst als herpeto-reis en met een verblijf van een week in Awash N.P. en een week in Bale Mountains N.P.

6. HERPETOLOGISCHE GEGEVENS.

6.1. Amphibia

6.1.1. Bufonidae

AMIETOPHRYNUS ASMARAE									
	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Lake Awasa	13/04	8:25	-	2	-	(2)	M/W	AD	29
Lake Langano	14/04	7:15	-	-	-	∞	M	AD	32

Volgens de literatuur behoort deze pad tot de grotere amfibieën van Ethiopië: mannetjes worden 88mm en wijfjes 93mm; in het hoogland zou deze soort een hybride kunnen zijn tussen de *Amietophrynus regularis* en *Amietophrynus kerinyagae*; beste kenmerk voor deze soort is de enkele kwaakblaas onder de keel; pas ontdekt in 1982 en bewoont de "montane grasslands at altitudes of about 1.801-3.000m".

Het is niet gemakkelijk om deze soort op naam te brengen. De visuele waarneming betreft een dagactief koppeltje in amplexus, in de moeraszone van Lake Awasa. De waarneming aan Lake Langano was een concert van ontelbare roepende mannetjes; onze observaties werden genoteerd op een hoogte tussen de 1.589m en 1.693m.

AMIETOPHRYNUS XEROS									
	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Awash Falls	06/04	21:05	1	-	-	-	W	AD	10

Bij de start van mijn nocturne-wandeling zit deze pad vlak aan de ingang van mijn hut en laat zich gemakkelijk vangen. De determinatie met de rode vlekken op de achterbillen en de niet gevlekte snuit, geven onmiddellijk uitsluitel.

"*Amietophrynus xeros* lives in very varid savanna and sub-desert country at altitudes of about 200-1.500m, occasionally close to riverbanks (dit komt overeen met het habitat van de vindplaats aan Awash Falls) or often very far from water; spent most of the long dry season hidden undergrounds; males can reach a length of 86mm and females 97mm".

AMIETOPHRYNUS GARMANI									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Sof Omar (Bale Mountains N.P.)	09/04	9:25	1	-	-	-	-	SAD	15

Mijn waarneming betreft een juveniel dier van 2cm en gelukt het me niet om de soort ter plaatse op naam te brengen. Wel 's avonds op de kamer dank zij de foto's van alle lichaamsdelen en mede door de niet gevlekte bovenkant van de snuit; het padje is dagactief in de oeverzone van een snelstromende rivier bij Sof Omar op een hoogte van 1.181m.

In het zuid-oosten van Ethiopië is het een vrij algemene soort; mannetjes zijn 115mm en wijfjes 94mm; bewoner van "arid grassland, close to river banks (!!!) and sometimes far from the nearest permanent water at altitudes of about 400-2.000m."

AMIETOPHRYNUS sp. ? (ref.136)									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Shashemene -> Lake Awasa	12/04	10:10	-	-	2	-	-	AD	25

Mijn waarneming betreft twee verkeersslachtoffers (op 1.740m). Mijn aandacht wordt op de overreden dieren gevestigd omdat een roofvogel een eerste slachtoffer van de autoweg grijpt en er mee naast de weg vliegt om op te eten; met de kijker kan ik vaststellen dat zijn vangst een oud verkeersslachtoffer is; op de plaats van zijn vangst, vind ik een tweede overreden exemplaar (zij waren vermoedelijk in amplexus).

Bij navraag bij Vladi Trailin kan hij de soort via de foto niet determineren.

Wegens het ontbreken van een determinatie, wordt voor deze soort geen literatuurbespreking gegeven.

AMIETOPHRYNUS sp. ? (ref.139)									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Wondo Genet	11/04	17:35	1	-	-	-	-	SAD	24

Op een hoogte van 1.933m vind ik onder een steenpartij rond een poeltje nabij Wondo Genet, een 25 mm groot juveniel padje. Niettegenstaande ik het dier in de hand via de determinatietabel kan opzoeken, geluk ik niet in een determinatie.

Bij thuiskomst en het doorsturen van mijn foto's naar Vladi Trailin, ontvang ik evenmin een soortnaam.

Wegens het ontbreken van een determinatie, wordt voor deze soort geen literatuurbespreking gegeven.

AMIETOPHRYNUS sp. ? (ref.144)									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Wondo Genet	11/04	17:42	1	-	-	-	-	SAD	24

Op dezelfde vindplaats als de vorige soort, maar enkele meter verderop in open grasland, vind ik dit subadult padje onder een steen en het zit duidelijk diep ingegraven. Mijn eerste vermoeden is dat het dood is, maar in de hand toont het toch duidelijk tekenen van leven en noteer ik het als vermoedelijk zijnde in een rustfase.

In de determinatietabel loop ik al volledig vast en via foto-beschrijving gelukt het mij niet (en evenmin Vladi Trailin) de soort te bepalen.

Wegens het ontbreken van een determinatie, wordt voor deze soort geen literatuurbespreking gegeven.

6.1.2. Hyperoliidae

LEPTOPELIS GRAMINEUS									
	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Goba (Hotel GobaWabeShebelle)	10/04	17:50	1	-	-	-	-	SAD	19
Bale Mountains N.P. (west of Dinsho)	11/04	10:32	2	-	-	-	-	AD	21
Bale Mountains N.P. (west of Dinsho)	11/04	10:49	1	-	-	-	-	AD	21

"This Ethiopian endemic - males reach 45mm and females 63mm - is widespread on the plateau at altitudes of about 1.900-3.900m; in montane grassland, forest edge habitats and far above the treeline, in environments so harsh that most other amphibians are excluded; it spends the dry season underground often in gardens; adults are decidedly secretive and tend to remain always hidden amongst vegetation during foraging".

In Goba in de tuin van het hotel (op 2.656m) vang ik eerst een subadult dier, onder een steen en diep ingegraven. Het doet zijn Engelse naam "Ethiopian Burrowing Tree Frog" dus zeker eer aan wat graven betreft; het "Tree Frog" verwijst hier enkel naar de pasgeborenen die soms in struikjes durven klimmen. De drie overige adulten zitten onder stenen langs een bijna uitgedroogd riviertje in het Bale Mountain N.P. op een hoogte van 3.229m. Met vier waarnemingen van deze schuwe soort ben ik dan ook tevreden, temeer omdat ze elk ook nog een opmerkelijk verschillend kleurpatroon hebben.

LEPTOPELIS RAGAZZII

	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Bale Mountains N.P. (south of Rira)	10/04	12:55	2	-	-	-	M/W	AD	17

"This frog is endemic in montaine forest on the Ethiopian plateau at elevations of 1.900-3.100m; many parts of his habitat are under human threat or are already destroyed, so it may be deduced that it is rare and can only survive in isolated forest remnants of the Bale Mountains and seldom below 2.200m; copulation has been observed only once in august, when a pair was found in amplexus beside a small stream".

Mijn notitie is in eerste instantie te danken aan gids Meseret, die voor mij een very-special-amphibian-place weet aan te wijzen; in tweede instantie aan Kris, die als eerste een koppeltje in amplexus aantreft op de oever van een smal stromend beekje op 2.384m in het Hareenna forest van het Bale Mountains N.P. Uit respect voor de paarhouding worden de dieren niet opgemeten; het naar schatting 10cm grote wijfje draagt het 3cm grote mannetje als een rugzakje op haar schouder.

Wanneer je de zeldzaamheid van deze bedreigde soort en van het paargedrag uit de literatuurbeschrijving leest, hoef ik niet te benadrukken hoe tevreden te zijn met deze herpetologische waarneming!

6.1.3. Ranidae

PTYCHADENA cf. MASCARIENENSIS

	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Lake Awasa	12/04	16:05	1	-	-	-	M	AD	28

Deze graskikker zie je enkel als bliksemschicht spingen in het hoge gras en een visuele determinatie is uitgesloten. Terwijl ik op zoek ben naar de Acanthocercus agame aan de oeverzone van Lake Langano, hebben mijn reisgezellen en de gids in de tuin van het restaurant aan de oever van dit meer, geprobeerd om mij met een gevangen exemplaar te verrassen (maar dit was hun niet gelukt). Bij mijn terugkeer wijzen ze me de plek aan, ik stel me strategisch op en vraag hen de kikker te doen wegspringen. En het geluk zit me mee om een adult mannetje te vangen. Eénmaal in de hand is het een onmiskenbare soort.

Deze kikker is in Ethiopië vrij algemeen met een heel groot verspreidingsgebied van Egypte tot Zuid-Afrika; vertoeft altijd in de omgeving van permanente waterpartijen, moerasgebieden of langs de oevers van rivieren of meren; mannetjes worden 57mm groot en wijfjes 68mm.

PTYCHADENA ERLANGERI

	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Bale Mountains N.P. (west of Dinsho)	11/04	10:05	-	1	-	-	-	AD	21

In de oeverzone van een ondiep vuil poeltje met loodrechte wanden - in het Bale Mountains N.P. op een hoogte van 3.229m -, heb ik waterrimpels gezien van een verdachte beweging. Na een geduldig wachten van zeker 20 minuten, observeer ik uiteindelijk – verscholen achter een struik - eerst een kopje en dan een deel van de rug van deze graskikker; dank zij de zoom van mijn fotoapparaat kan ik enkele specifieke (kleur)kenmerken van de

kop en centrale rugzone fotograferen. Wanneer ik 's avonds op de kamer ben, geluk ik er na lang zoeken in om de soort op naam te brengen.

Het hier samenvatten van de literatuur van deze soort m.b.t. zijn hoofdstuk *Distribution and Ecology* in de veldgids van Lagen&Spawls, zou me minstens tot het schrijven van een volledige bladzijde brengen en dus vat ik het samen als: "endemic species, very specialised habitat requirement, very sporadic occurrence at 2.400-3.800m altitude, reproductive behaviour has never been observed, choice of breeding site remains unknown"

ERICABATRACHUS BALEENSIS									
	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Bale Mountains N.P. (west of Dinsho)	11/04	10:52	1	-	-	-	W	AD	21

Uit mijn voorbereidende literatuurstudie wist ik dat dit een bijzondere endemische soort was, pas ontdekt in 1991 en enkel van één plaats in Ethiopie gekend, nl. van het Bale Mountains N.P. op 3.200m hoogte en 50m beneden de boomgrens. Het is de enige kikker waarvan het uiteinde van zijn teen een groefje vertoont en dus in twee flapjes is verdeeld. Het mannetje wordt 22mm en het wijfje 27mm.

"Nothing is yet know about the lifestyle; breeding behaviour has not been observed and voice of the male is still unrecorded".

Dat ik deze soort zou waarnemen, had ik absoluut niet verwacht en toch heb ik het geluk een adult wijfje onder een steen aan te treffen, aan de oever van een bijna uitgedroogde rivierbedding in het Bale Mountains N.P. op een hoogte van 3.229m

De zoektocht van 11 april in Bale Mountains N.P. met *Leptopelis gramineus*, *Leptopelis ragazzii*, *Ptychadena erlangere* en *Ericabatrachus baleensis* is werkelijk als een topdag van deze reis te beschouwen!

PTYCHADENA sp. ? (possible PTYCHADENA FILWOHA) (ref.370)									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Addis Ababa -> Debre Birhan	04/04	11:15	-	1	-	-	-	AD	5

Na vier dagen kan ik uiteindelijk mijn eerste Ethiopische amfibie waarnemen: een vrij grote en schuwe graskikker, die in een holle oeverrand juist met de snuit boven water zit. Het dier vangen voor determinatie is niet mogelijk en ik geluk er amper in om twee bruikbare foto's te maken. Volgens de beschrijving van kleur en patroon, kom ik bij *Ptychadena filhowa*. Maar Vladi Trailin kan dit niet bevestigen en daarom de toevoeging van sp.

Wegens het ontbreken van een determinatie, wordt voor deze soort geen literatuurbespreking gegeven.

PTYCHADENA sp. ? (possible PTYCHADENA MASCARIENENSIS) (ref.381)									
	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Lake Basaka	07/04	9:15-10:10	1	3	-	-	-	AD	11

In een vuil en ondiep (ong. 1/2m.) poeltje in de randzone van Laka Basaka, zit het vol met adulte graskikkers. Maar ik geluk er niet in om er ook maar één te vangen, totdat een jonge puber mij komt helpen. Hij stapt zonder

nadenken pardoes in het water en tast de bodem af en ... met succes. De determinatie brengt me bij deze soort, maar wegens het niet bevestigd worden door Vladi Trailin, voeg ik hier sp. aan toe.

Wegens het ontbreken van een determinatie, wordt voor deze soort geen literatuurbespreking gegeven.

LARVAE sp. ? (metamorphosing) (ref.387)									
	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	AUD			
Bale Mountains N.P. (south of Rira)	10/04	12:31	1	-	-	-	-	LARVAE	17

In het Harenna Forest van Bale Mountains ga ik op aanwijzing van gids Meseret een interessante poel afspeuren. In de oeverzone tref ik meerdere schuwe en bijna gemetamorfoseerde grasgroene kikkertjes aan met nog deels een larvestaartje. Met een gevangen exemplaar probeer ik de soort te achterhalen, maar loop vast in de determinatietabel.

Bij de controle van mijn soorten, vermeldt Vladi Trailin hier enkel een ?

Wegens het ontbreken van een determinatie, wordt voor deze soort geen literatuurbespreking gegeven.

6.2. Reptilia

6.2.1. Agamidae

ACANTHOCERCUS ATRICOLLIS MINUTUS									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS	
	2012	UUR	HV	VO	VS				
Lake Awasa	12/04	14:30-16:00	-	3	-	AD	M	27	
Lake Awasa	12/04	15:10	-	1	-	AD	W	27	
Shashemene	13/04	13:05	-	1	-	AD	W	30	
Lake Langano (Wenny Eco Lodge)	13/04	16:10	-	2	-	AD	M	31	

Deze agame, waarbij de mannetjes 25cm groot worden en blauw van kleur zijn, is de mooiste hagedis van Ethiopië. Volgens de literatuur is er wel onduidelijkheid in het genus mbt de soorten "cyanogaster" en "zonurus" en verder onderzoek is gewenst. Vladi Trailin bevestigt onze correcte determinatie maar voegt er "minutus" bij als ondersoort. de verspreiding is beperkt tot de centrale meren in de Rift Valley, in de Bale Mountains en in Awash en de hoogte varieert tussen de 1.500 en 3.000m. "Populations are associated with relatively dry savanna and woodland habitats; on the plateau they extends well into regions of cool, moist montane grassland; they show no particular affinity with trees and are most frequently encountered in open environments, providing to obtain shelter in holes and beneath rocks."

Wij kunnen zeven dieren noteren met GPS nr 27, 30 en 31 op resp. 1.693m, 1.934m en 1.595m hoog; de soort lijkt ons toch niet algemeen. De drie mannetjes van Lake Awasa zijn hemelsblauw; één ervan verandert wel in seconden van kleur (zoals een kameleon) naar het olijfgroene kleurpatroon van het wijfje.

ACANTHOCERCUS ANNECTANS									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS	
	2012	UUR	HV	VO	VS				
Sof Omar (Bale Mountins N.P.)	09/04	9:48	-	1	-	AD	M	15	

Acanthocercus annectans komt alleen voor in het oosten van Ethiopië en in het uiterste zuiden van de Bale Mountains. “A particularly large and robust species, reported to reach a total length of 50cm (1/3 as body en 2/3 as tail); lives in rocky outcrops, in arid savanna and semi-desert country from sea level till 2.100m.”

Het is Werner die deze soort heeft aangebracht op weg naar Sof Omar (als hij me de plaats beschrijft, is het vlakbij GPS positie nr 15 en 1.181m hoogte). Hij heeft met zijn sterke telelens deze agame kunnen fotograferen, die ver op een rotsrichel ligt te zonnen. Anekdotisch is dat hij me niets ter plaatse hiervan vertelt! Pas na terugkomst in België, stuurt hij kopie van zijn foto en zo wordt dit de 29^e soort van deze reis.

6.2.2. Chamaeleonidae

CHAMAELEO AFFINIS (possible new ssp.)								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Bale Mountains N.P.	08/04	11:45	1	-	-	W	AD	14

Het waarnemen van een kameleon tijdens een reis, is altijd een bijzonder hoogtepunt. Een vreugdekreet uit zich bij het eerst visueel waarnemen en ja dit reptiel wil ik toch eens in de hand vasthouden. Ons adult exemplaar is dagactief in een alleenstaande struik in een open grasweide en op 3.145m.

De Engelse naam Ethiopian Highland Chameleon verwijst naar een leefwijze op hoogtes tot 3.100m; in Ethiopië is het de enige kameleon “by having no crest or enlarged scales in the midline of the throat; the species reaches a maximum length of 18cm; confined to the central plateau of Ethiopia, inhabiting both forest and isolated (!) bushes in open grassland”; wordt ook aangetroffen in tuinen van hotels maar is dan pas actief bij invallen van de duisternis.

6.2.3. Gekkonidae

HEMIDACTYLUS MACROPHOLIS (possible new sp. ?)								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Awash Falls	06/04	21:07	-	1	-	-	AD	10

Wanneer ik na het diner bij mijn hut aankom in Awash Falls Lodge, zit er naast de deur een grote gekko. Vangen lijkt me niet haalbaar want hij zit juist voor een spleet/holletje in de wand van bambou. Ik heb wel het geluk om hem éénmaal te fotograferen, maar het gebruik van de flits doet hem definitief wegluchten. Zelfs een 10-tal minuten onbeweeglijk wachten in het donker, doet hem niet terugkeren. Voor het slapen gaan, doe ik opnieuw een controle van mijn buitenwand, maar zonder succes.

De schubbenstructuur van zijn rug is dakspansgewijs en is volgens de literatuur typisch voor *Hemidactylus macropholis*. Maar Vladi Trailin bevestigt dit niet en meldt enkel dat het mogelijk een nieuwe soort is. Op mijn vraag voor meer uitleg krijg ik spijtig genoeg geen reactie.

HEMIDACTYLUS ROBUSTUS								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Blen Lodge (Awash N.P.)	05/04	19:02-20:00	-	7	-	-	AD	6

Zoals reeds beschreven in het dagjournaal, duurt de verplaatsing naar de Blen Lodge (745m hoog) een hele dag en dan nog via wegen in onerbarmelijke toestanden. Hier aangekomen in het donker, is er dan bij meerdere reisgezellen volop misnoegdheid wegens het ontbreken van elektriciteit en water in de hut.

Wanneer ik mijn logies betreed zitten er zeven gekko's op de houten wand. Ze zijn zeer schuw en wanneer ik ze met de zaklamp beschijn, vluchten zij in spleten van de wand en het rieten dak. Vangen is onmogelijk maar foto's nemen wel. En deze stellen me in staat de soort te bepalen.

Ik kijk wel verwonderd wanneer in de veldgids van Largen & Spawls de soort enkel is opgegeven voor de kustzone van Eritrea. Maar ik heb ook de verspreidingskaartjes bij van Vladi Trailin en hier staat deze gekko als recent nieuw voor het Awash N.P. Al bij al dus voor mij een interessante herpeto-notitie.

LYGODACTYLUS KENIENSIS								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Lake Langano (Wenny Eco Lodge)	13/04	16:22-17:07	-	4	-	-	AD	31

Met zijn zwart-geel gemarmerde kop en hals, is deze gekko van amper 7cm (kop+staart) een onmiskenbare soort. Bij aankomst aan Lake Langano (hoogte 1.595m) zitten er twee exemplaren te zonnen op de wand van mijn hut; tijdens de wandeling nadien noteer ik nog twee exemplaren op een bamboe-wand van een andere hut. "The species is common in southern parts of Ethiopia; upper altitudinal limit is 2.000m; associated with semi-desert and dry savanna habitats; foraging by day on both large trees and human habitations, on fences, walls and buildings."

TARENTOLA ANNULARIS								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Blen Lodge (Awash N.P.)	05/04	20:30	-	1	-	-	AD	6

Het reizen in groep heeft ook zeker voordelen: terwijl ik vroeg ga slapen omdat ik te vermoeid ben van de dagrit en last heb van buikloop, weet Kris deze grote gekkosoort mooi te fotograferen tijdens het diner in de Blen Lodge. Enig misverstand van mijnentwege wanneer zelfs mijn naamgenoot mij aan mijn hut hiervan komt verwittigen. Maar in mijn eerste slaap en engszins suf wakker geworden, denk ik dat hij verwijst naar gekko's in de hut ... (en deze had ik al gefotografeerd). Zoniet was ik zeker opgestaan om die gekko te zien!

Met zijn totale lengte van 25cm is de White-spotted Wall Gecko direct herkenbaar als enige met (1) vier witte stippen in vierkantvorm in de halszone en (2) "digits strongly expanded to form adhesive pad, each with a single row of lamellae beneath, but only the third and fourth fingers and toes terminate in distant claws; frequently encountered by visitors in the Awash N.P.(!); an inhabitant of dry savanna or semi-desert country; attracted to buildings and quick take up residence on both the outer and inner walls of houses; nocturnal foraging for insects and smaller lizards; males are vocal during the breeding season and a receptive female may call in response to his advances".

6.2.4. Lacertidae

LATASTIA DORIAI								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Northeast of Gedo (Adama)	07/04	11:15	-	-	1	AD	M	12

Gids Meseret ziet deze hagedis overreden worden op de autoweg (1.486m hoogte) naar Adama en is gestopt om mij het dier te tonen. Het vinden van een verkeersslachtoffer is op zich al "triestig" maar wanneer het dier nog leeft en je moet het uit zijn lijden verlossen, is dit niet evident.

De literatuur vermeldt amper iets over verspreiding en ecologie: zijn Engelse naam Doria's Long-tailed Lizard is bijzonder goed gekozen: een lichaamslengte van maximum 8cm maar een staart die wel 22cm lang kan zijn; "occupies a rather limited area from sub-desert habitats tot arid savanna and bushland, including both the Awash N.P. and the lower levels of the dry northern and eastern plateau, up to an elevation of 1.800m

6.2.5. Scincidae

MABUYA MEGALURA								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Bale Mountains N.P.	08/04	10:15	1	-	-	AD	M	13

Zoals reeds geschreven, heeft een groepsreis ook voordelen, nl. het observeren met 24 ogen ipv met 2 ogen! In het Bale Mountains N.P. op 3.145m, roept Arseen dat hij een hagedis heeft zien vluchten in hoog gras. Ik ben in zijn directe omgeving, maar nabijgekomen is de skink al gevluht. Maar ik zie nog net zijn staart en weet het adult mannetje voorzichtig te vangen; zijn kleurpatroon van rug en flank (idem als onze Hazelworm) is onmiskenbaar voor deze soort.

"Common in the central highlands between 1.300 and 3.400m; hunting by day, the animal is frequently overlooked because of its secretive habits; it moves between the grasses in a distinctive snake-like manner; slides rapidly away if disturbed and find shelter in the base of a tussock or a hole in the ground; exceeding a total length of 25cm of which 75% being contributed by the long and slender tail".

MABUYA STRIATA								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Addis Ababa (Ghion Hotel)	01/04	09:29-11:42	-	8	-	M/W	AD	1
Menegsha Suba N.P.	02/04	11:15	-	1	-	W	AD	2
Muki Turi (Jemma Valley)	03/04	11:20	-	1	-	-	SAD	3
Jemma Valley (Ethio-German-Hotel)	03/04	13:20	-	1	-	-	JUV	4
Lake Basaka	07/04	08:55-09:25	-	5	-	-	AD	11
Shashemene	11/04	13:20	-	1	-	-	JUV	22
Shashemene	11/04	13:27	-	2	-	W	AD	22
Wondo Genet	11/04	16:35	-	1	-	W	AD	23
Lake Awasa	12/04	11:30-13:00	-	9	-	-	AD	26
Shashemene	13/04	13:32	-	3	-	-	AD	30
Meki (Lake Ziway)	14/04	12:05	-	1	-	-	SAD	33

Mabuya striata is onmiskenbaar de meest algemene hagedis/skink van Ethiopië. Gedurende mijn eerste drie dagen, is het de enige reptielsoort die ik kan observeren. Leeft zowel in de directe omgeving van de mens als in volle natuur en dit tussen 961 en 2.356m; heeft een voorkeur voor een stenige/rotsachtige ondergrond; is weinig schuw en laat zich dicht benaderen (wat mooie beeldvullende foto's oplevert); meerdere wijfjes lijken me hoogdrachtig, maar ik noteer nergens pasgeborenen.

“The species is recorded in Ethiopia at altitudes between 400-2.800m, occupying humid savanna, semi-desert scrub, arid bushland, forest clearings and montane grassland; partially arboreal and equally at home on rocky outcrops; readily adapts to the presence of humans and often becoming remarkably tame; this is a common and familiar skink in the urban gardens of Addis Ababa (inderdaad!)”.

MABUYA VARIA								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Goba (Hotel GobaWabeShebelle)	10/04	17:35	1	-	-	AD	W	18
Goba (Hotel GobaWabeShebelle)	11/04	06:00-07:05	2	-	-	AD	M/W	20

Volgens de literatuur: “appears to be rare or absent in the most arid lowlands; extends no higher than 2.700m in the montane grassland around Addis Ababa and up to 3.600m in the Afro-alpine moorland; is particularly associated with rocky outcrops, but readily adapts to the presence of humans, often being seen on the walls of houses and a familiar resident in many suburban gardens”.

In de tuin van het hotel in de Bale Mountains op 2.656m, vind ik drie exemplaren onder stenen. Het is me overduidelijk dat zij in een niet-actieve fase zijn: ze zitten ong. 8cm diep ingegraven in een holletje zonder enige toe- of uitgang; het eerste individu wordt gevangen maar beweegt nauwelijks; ik haast me om er enkele foto's van te maken en het terug te zetten; de andere twee dieren vertonen hetzelfde gedrag en worden ook onmiddellijk teruggezet.

6.2.6. Varanidae

VARANUS NILOTICUS								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Blen Lodge (Awash N.P.)	05/04	9:55	-	2	-	-	AD	7

Naast kameleons en slangen zijn ook varanen mijn geprefereerde reptielen. En dat geldt zeker voor de Nijlvaraan.

Dank zij de tussenkomst van gids Meseret kan ik op zoek gaan met een lokale Ethioper, die me wil gidsen in dit deel van het Awash N.P. (738m hoog) en weet waar de soort zit. Het is wel een halfuur flink doorstappen tot we aan een groot meer komen, waar meerdere volwassenen een bad nemen, kinderen in het water spelen, de afwas wordt gedaan en ook hun kledij wassen... Maar de gids loodst me naar de achterkant van dit meer en hier aangekomen is het onmiddellijk bingo. Er zitten twee adulten verscholen in de vegetatie; een eerste fotosessie mislukt want de varaan laat zich niet benaderen; maar bij de tweede kan ik wel behoedzaam dichterbij sluipen en meerdere foto's maken.

Nijlvaranen kunnen tot 2.5m groot worden (waarvan 60% staart) en zelfs pasgeboren meten zo'n 25cm; “this semi-aquatic lizard is Africa's largest and has been recorded at altitudes of 400-2.000m; invariably found in the vicinity of more or less permanent (non alkaline) water at the lakes of the Rift Valley; it can run very fast over level ground, swims with superb ease and can submerged for over 20 minutes; when unable to escape from a threat, it will inflate the throat, hiss loudly, raise themselves high on stiff legs and lash their tail vigorously; the food consist of a wide range of in- and vertebrate animals and also eggs of birds, crocodiles and terrapins are eaten”.

6.2.7. Colubridae

PSAMMOPHIS SIBILANS									
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS	VV			
North of Gedo (Adama)	07/04	11:31	1	-	-	-	-	AD	12

Mijn waarnemingen aan Ethiopische slangen blijven beperkt tot dit ene exemplaar. Het is Werner die vanuit de rijdende jeep heeft gezien, dat een man met een stok "iets" deed met een slang: vermoedelijk heeft hij het dier doodgeslagen... We moeten wel even (terug)rijden naar deze plek en hier aangekomen ligt er een zandrenslang op de rand van de weg (op 1.486m hoogte). Het dier is niet volledig dood met als gevolg dat ik het uit zijn lijden moet verlossen (voor de tweede keer vandaag en na amper 16 minuten vroeger ook de overreden *Latastia doria* te hebben moeten doden).

Literatuurgegevens: "a common and widespread snake, occupying a considerable range of habitats from dry savanna at altitudes near sea level to relatively cool, moist grasslands at about 2.500m; climbs well and is often found sheltering in bushes or hedges on the ground very fast moving when in pursuit of prey or seeking small birds; can reach a maximum length of 1.5.m"

6.2.8. Testudinidae

GEOCHELONE PARDALIS								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Blen Lodge (Awash N.P.)	06/04	10:05	-	2	-	-	AD	7
Awash Falls	06/04	17:55	-	1	-	-	AD	8
Sof Omar (Bale Mountains N.P.)	09/04	10:31	1	-	-	-	SAD	16

"This species may reach a carapax length of 72cm and weigh as much as 40kg; frequently encountered in semi-desert habitats, arid savanna, dry woodland but absent from forested environments; common in the south at altitudes of 800-1.800m; regularly being seen in the Awash N.P. and elsewhere in the Rift Valley; tends to be most active in the morning and evening; as many as six nests of 4-30 eggs may be produced during the course of a season and they can take a year or more to hatch; newly-emerged young have been found in the Awash N.P. during March till May; sometimes bones of hyaena faeces may be chewed, to obtain additional calcium".

De twee reuzegrote dieren van 06/04 's morgens liggen onbeweeglijk/slapend (?) met de helft van hun lichaam in een moeraszone in hetzelfde habitat en hoogte (738m) als van de Nijlvaraan; de lengte overlans van de carapax van één individu bedraagt 91cm; het dier van 17:55u op 1.044m is actief bewegend op een grintweg in het N.P.; het subadult van Sof Omar (1.334m) is zwaar beschadigd geweest op het pantser - vermoedelijk van een brand - maar blijkbaar toch ervan genezen.

6.2.9. Crocodylidae

CROCODYLUS NILOTICUS								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	GPS
	2012	UUR	HV	VO	VS			
Awash Falls	06/04	18:15	-	1	-	-	AD	9
Lake Basaka	07/04	8:30	-	-	1	-	AD	11
Lake Basaka	07/04	10:07	-	1		-	AD	11

Crocodylus niloticus is de enige krokodil voorkomend in Ethiopië en kan hier tot 5m groot worden; kenmerkend zijn de tanden die met gesloten bek altijd zichtbaar blijven; leeft in permanente waters van meren, rivieren en moerassen op een hoogte vanaf zeeniveau tot 1.600m; zowel dag als nachtactief; adulte mannetjes zijn zeer territoriaal in het verdedigen van hun harem van 6 à 10 wijfjes; "mating follows elaborate courtship rituals that may last several hours, during which sound, touch and chemical secretions are used by each partner to stimulate the other; nesting usually occurs during the dry season, so that when the young hatch some 2-3 months later, the rains have begun and food is plentiful.

Tijdens onze aanwezigheid worden er maar twee levende exemplaren waargenomen. Voor de eerste keer op al mijn reizen, noteer ik een verkeersslachtoffer van naar schatting 2.5m op de autoweg door het Basaka meer. Gelet op de zeer smalle verkeersweg, deels onder water gelopen en het gevaarlijke drukke verkeer van vrachtwagens, moet ik bij de chauffeur echt aandringen om te stoppen. Uiteindelijk geeft hij toch toe en kan ik van nabij een naar schatting 2.5m grote Nijlkrokodil bekijken en vlug een foto nemen.

7. WEBSITE FOTOGALERIJ.

Bij het door de auteurs uitgeprint rapport worden kleurfoto's toegevoegd op de laatste bladzijden van dit rapport. Bij het PDF-rapport verwijzen we naar de diashow in de fotogalerij van onze website op www.freanonherping.be

8. LITERATUUR.

Al-Jumaily, M. 1984.

"Reptiles of Saudi Arabia : *Panaspis wahlbergi* (Smith, 1849) (Lacertilia: Scincidae), An Addition to the Reptile Fauna of Saudi Arabia." *Fauna Saudi Arabia* 6:528-533.

Broadley, D. 1984.

"A Review of Geographical Variation in the African Python, *Python sebae*." *Brit. J. Herpetol.* 6(10):359-367.

Broadley, D. 1971.

"A Revision of the African Snake Genus *Elapsoidea bocage* (Elapidae)." *Occ. Pap. Natn. Mus. Rhod.* B4(32):577-626.

Broadley, D. 1976.

"A Revision of the African Snakes of The Genus *Psammophylax Fitzinger* (Colubridae)." *Occ. Pap. Natn. Mus. Rhod.* B6(1):1-44.

Bruekers, J. 1990.

"De Ondersoorten Van De Panterschildpad (*Geochelone pardalis*)." *Lacerta* 49(1):9-10.

du Preez, L. and V. Carruthers. 2009.

"A Complete Guide to the Frogs of Southern Africa." pp. 488. Cape Town: Struik Nature.

Duellman, W. 1993.

"Amphibian Species of the World : Additions and Corrections." pp. 372. Kansas: Univ. Kansas Publ., Mus. Nat. Hist.

Easterbrook, M. 1972

"A Book of East African Snakes." pp. 48. Nairobi: Westlands Sundries.

Frost, D. 1985.

"Amphibian Species of the World." pp. 732. Kansas: Ass. Syst. Coll.

Fuchs, K., R. Mertens, and H. Wermuth. 1974.

"Die Unterarten Des Nilskrokodils, *Crocodylus niloticus*." *Salamandra* 10(3/4):107-114.

- Grandison, A. 1978.
 "The Occurrence of *Nectophrynoides* (*Anura: Bufonidae*) in Ethiopia. A New Concept of the Genus With a Description of a New Species." *Monitore Zool. Ital. (N.S.) - Suppl. XI (6)*:119-172.
- Harding, K. and K. Welch. 1980.
 "Venomous Snakes of the World, A Checklist." pp. 188. Oxford: Pergamon.
- Hedges, N. 1983.
 "Reptiles and Amphibians of East Africa." pp. 139. Nairobi: Kenya Lit. Bur.
- Hillenius, D. 1959.
 "The Differentiation Within the Genus *Chamaeleo Laurenti*, 1768." pp. 46. Wageningen: Ponsen & Looijen.
- Hughes, B. 1976.
 "Notes on African Carpet Vipers, *Echis carinatus*, *E. leucogaster* and *E. ocellatus* (*Viperidae, Serpentes*)." *Rev. Suisse Zool.* 83:359-371.
- Isemonger, R. 1968.
 "Snakes of Africa." pp. 263. Cape Town: Books of Africa.
- Joger, U. 1984.
 "Taxonomische Revision Der Gattung *Tarentola* (*Reptilia: Gekkonidae*)." *Bonn. Zool. Beitr.* 35(1/3):129-174.
- Klaver, C. and W. Böhme. 1986.
 "Phylogeny and Classification of the *Chamaeleonidae* (*Sauria*) With Special Reference to *Hemipenis* Morphology." pp. 64. Bonn: Zool. Fors. Mus. A. Koenig Bonn. Zool. - Monogr. 22.
- Lambert, M. 1985.
 "A Herping in Tanzania, but Hardly in Loveridge's Footsteps." *Brit. Herp. Soc. Bull.* 12:19-27.
- Largen, M. and S. Spawls. 2010.
 "The Amphibians and Reptiles of Ethiopia and Eritrea." pp. 692. Germany: Edition Chimaira.
- Loveridge, A. 1940.
 "Revision of the African Snakes of the Genera *Dromophis* and *Psammophis*." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* LXXXVII(1):1-69.
- Loveridge, A. 1941.
 "Revision of the African Lizards of the Family *Amphisbaenidae*." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* LXXXVII(5):353-451.
- Loveridge, A. 1942.
 "Revision of the African Lizards *Gerrhosauridae*." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 89:486-543.
- Loveridge, A. 1944.
 "Revision of the African Lizards of the Family *Cordylidae*." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* XCV(1):1-118.
- Loveridge, A. 1944.
 "Further Revisions of African Snake Genera." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* XCV(2):121-247.
- Loveridge, A. 1947.
 "Revision of the African Lizards of the Family *Gekkonidae*." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 98(1):3-469.
- Loveridge, A. 1958.
 "Revision of Five African Snake Genera." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 119(1):1-198.
- Loveridge, A. and E. Williams. 1957.
 "Revision of the African Tortoises and Turtles of the Suborder *Cryptodira*." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 115(6):163-557.

- Mackay, J. and A. Mackay. 1985.
 "Poisonous Snakes of Eastern Africa and the Treatment of Their Bites." pp. 95. Kenya: Mackay.
- Moody, S. 1984.
 "Merkmalsvariation Und Taxonomische Stellung Von *Agama doriae* Boulenger, 1885 Und *Agama benueensis* Monard, 1951 (Reptilia: Agamidae) Aus Dem Sudangürtel Afrikas." *Bonn. Zool. Beitr.* 35:107-128.
- Necas, P., R. Lizler, and V. Trailin. 1993.
 "Nachtrag Zur Biologie Zweier Seltener Schlangenarten Aus Athiopien: *Bitis parviocula* Böhme, 1977 Und *Pseudoboodon boehmei* Rasmussen & Lagen, 1992, Mit Bemerkungen Zur Wiederentdeckung Von *Lamprophis erlangeri* (Sternfeld, 1908)." *Herpetofauna* 15(87):17-20.
- Necas, P., R. Lizler, and V. Trailin. 1993.
 "Über Die Biologie Zweier Seltener Schlangenarten Aus Athiopien : *Bitis parviocula* Böhme, 1977 Und *Pseudoboodon Boehmei* Rasmussen & Lagen, 1992." *Herpetofauna* 15(85):6-13.
- Parker, H. 1942.
 "The Lizards of British Somaliland." *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* XCI(1):1-101.
- Passmore, N. and V. Carruthers. 1979.
 "South African Frogs." pp. 270. Johannesburg : Witwatersrand University.
- Pasteur, G. 1964.
 "Recherches Sur L'Évolution Des *Lygodactyles*, Lézards Afro-Malgaches Actuels." pp. 132. Rabat: *Trav. Inst. scient. chérif. - sér. Zool.* 29.
- Pasteur, G. and D. Broadly. 1988.
 "A Remote, Insular Species of the *Lygodactylus somalicus* superspecies (Sauria: Gekkonidae)." *Amphibia-Reptilia* 9(3):237-244.
- Roux-Esteve, R. 1974.
 "Révision Systématique Des *Typhlopidae* D'Afrique. *Reptilia-Serpentes*." *Mem. Mus. Nat. Hist. Nat. Paris* A(87):1-313.
- Schick, S. 2005.
 "Eine Batrachologische Erkundungsreise in Das Äthiopische Hochland." *Amphibia* 4(1):31-34.
- Schiotz, A. 1975.
 "The Treefrogs of Eastern Africa." pp. 232. Copenhagen: Steenstrupia.
- Schmidt, K. and R. Inger. 1959.
 "Exploration Du Parc National De L'Upemba." pp. 264. Brussel: *Instit. Parcs Nat. Congo Belge*.
- Skinner, H. 1973.
 "Snakes and Us." pp. 146. Nairobi: *East Afr. Lit. Bur.*
- Tinsley, R. 1995.
 "A New Species of *Xenopus* (Anura: Pipidae) From the Highlands of Ethiopia." *Amphibia-Reptilia* 16(4):375-388.
- Tornier, G. 1905.
 "Schildkröten Und Eidechsen Aus Nordost-Afrika Und Arabien." *Zool. Anz.* 22:365-388.
- Villiers, A. 1958.
 "Tortues Et Crocodiles De L'Afrique Noire Française." pp. 354. Dakar: *Inst. Franç. Afr. Noire*.
- Wake, M. 1987.
 "A New Genus of African Caecilian (Amphibia: Gymnophiona)." *J. Herpetol.* 21(1):6-15.
- Welch, K. 1982.
 "Herpetology of Africa: A Checklist and Bibliography of the Orders Amphisbaenia, Sauria and Serpentes." pp. 293. Florida: Krieger.

9. OVERZICHTSTABELLEN.

TABEL 1. CHECKLIST AMFIBIEËN & REPTIELEN

TIERRA NATUURREIS ETHIOPIË : 31 MAART - 15 APRIL 2012		
CHECKLIST AMFIBIEËN		
volgens Largen & Spawls (2010) "The Amphibians and Reptiles of Ethiopia and Eritrea"		
	LATIJNSE SOORTNAAM	ENGELSE SOORTNAAM
<i>CAECILIIDAE</i>		
x	<i>Sylvacaecilia grandisonae</i>	Ethiopian Caecilian
<i>BUFONIDAE</i>		
x	<i>Bufo pentoni</i>	Penton's Toad
x	<i>Bufo regularis</i>	Egyptian Square-marked Toad
x	<i>Bufo asmarae</i>	Asmara Toad
x	<i>Bufo kerinyagae</i>	Keith's Toad
x	<i>Bufo maculatus</i>	Lesser Square-marked Toad
x	<i>Bufo xeros</i>	Sub-desert Toad
x	<i>Bufo garmani</i>	Garman's Toad
x	<i>Bufo langanoensis</i>	Lake Langano Toad
x	<i>Bufo blanfordii</i>	Blanford's Toad
x	<i>Bufo dodsoni</i>	Dodson's Toad
x	<i>Bufo steindachneri</i>	Steindachner's Toad
x	<i>Bufo lughensis</i>	Somali Toad
x	<i>Spinophrynooides osgoodi</i>	Osgood's Ethiopian Toad
x	<i>Altiphrynooides malcolmi</i>	Ethiopian Mountain Toad
<i>HEMISOTIDAE</i>		
x	<i>Hemisus marmoratus</i>	Mottled Shovel-nosed Frog
x	<i>Hemisus microscaphus</i>	Ethiopian Shovel-nosed Frog
<i>HYPEROLIIDAE</i>		
x	<i>Afrixalus clarkeorum</i>	Clarke's Banana Frog
x	<i>Afrixalus enseticola</i>	Ethiopian Banana Frog
x	<i>Afrixalus quadrivittatus</i>	Werner's Banana Frog
x	<i>Hyperolius balfouri</i>	Balfour's Reed Frog
x	<i>Hyperolius kivuensis</i>	Lake Kivu Reed Frog
x	<i>Hyperolius nasutus</i>	Long-snouted Reed Frog
x	<i>Hyperolius viridiflavus</i>	Variable Reed Frog
x	<i>Kassina senegalensis</i>	Senegal Kassina
x	<i>Kassina somalica</i>	Somali Kassina
x	<i>Kassina maculifer</i>	Ahl's Kassina
x	<i>Paracassina kounhiensis</i>	Mocquard's Mountain Kassina
x	<i>Paracassina obscura</i>	Boulenger's Mountain Kassina

x	<i>Leptopelis bocagii</i>	Bocage's Burrowing Tree Frog
x	<i>Leptopelis gramineus</i>	Ethiopian Burrowing Tree Frog
x	<i>Leptopelis susanae</i>	Suzan's Tree Frog
x	<i>Leptopelis ragazzii</i>	Ragazzi's Tree Frog
x	<i>Leptopelis vannutellii</i>	Vannutelli's Tree Frog
x	<i>Leptopelis yaldeni</i>	Yalden's Tree Frog
<i>MICROHYLIDAE</i>		
x	<i>Balebreviceps hillmani</i>	Ethiopian Short-headed Frog
x	<i>Phrynomerus somalicus</i>	Somali Rubber Frog
<i>PIPIDAE</i>		
x	<i>Xenopus clivii</i>	Peracca's Clawed Frog
x	<i>Xenopus largeni</i>	Largen's Clawed Frog
<i>RANIDAE</i>		
x	<i>Hoplobatrachus occipitalis</i>	African Groove-crowned Frog
x	<i>Conraua beccarii</i>	Beccari's Giant Frog
x	<i>Afrana angolensis</i>	Angola River Frog
x	<i>Rana demarchii</i>	Scortecci's Marsh Frog
x	<i>Amnirana galamensis</i>	Senegal Golden-backed Frog
x	<i>Ptychadena anchietae</i>	Plain Grass Frog
x	<i>Ptychadena tellinii</i>	Tellini's Grass Frog
x	<i>Ptychadena mascareniensis</i>	Mascarene Grass Frog
x	<i>Ptychadena pumilio</i>	Dwarf Grass Frog
x	<i>Ptychadena filwoha</i>	Hot Spring Grass Frog
x	<i>Ptychadena harensa</i>	Harensa Forest Grass Frog
x	<i>Ptychadena cooperi</i>	Dark-bellied Grass Frog
x	<i>Ptychadena schillukorum</i>	Sudani Grass Frog
x	<i>Ptychadena porosissima</i>	Striped Grass Frog
x	<i>Ptychadena wadei</i>	Wade's Grass Frog
x	<i>Ptychadena erlangeri</i>	Erlanger's Grass Frog
x	<i>Ptychadena neumanni</i>	Neumann's Grass Frog
x	<i>Ptychadena nana</i>	Smallest Grass Frog
x	<i>Hildebrandtia macrotympanum</i>	Plain Burrowing Frog
x	<i>Tomopterna cryptotis</i>	Common Sand Frog
x	<i>Cacosternum boettgeri</i>	Boettger's Dainty Frog
x	<i>Ericabatrachus baleensis</i>	Bale Mountain Frog
x	<i>Phrynobatrachus natalensis</i>	Natal Puddle Frog
x	<i>Phrynobatrachus minutus</i>	Ethiopian Dwarf Puddle Frog
x	<i>Phrynobatrachus inexpectatus</i>	Largen's Dwarf Puddle Frog
<i>RHACOPHORIDAE</i>		
x	<i>Chiromantis kelleri</i>	Keller's Foam-nest Frog
64 soorten amfibieën		

CHECKLIST REPTIELEN		
	LATIJNSE SOORTNAAM	ENGELSE SOORTNAAM
<i>AGAMIDAE</i>		
x	<i>Acanthocercus annectans</i>	Eritrean Ridgeback Agama
x	<i>Acanthocercus atricollis</i>	Black-necked Ridgeback Agama
x	<i>Acanthocercus cyanogaster</i>	Blue-bellied Ridgeback Agama
x	<i>Acanthocercus zonurus</i>	Ethiopian Ridgeback Agama
x	<i>Acanthocercus phillipsii</i>	Phillip's Ridgeback Agama
x	<i>Acanthocercus guentherpetersi</i>	Peter's Ridgeback Agama
x	<i>Agama agama</i>	Red-headed Agama
x	<i>Agama spinosa</i>	Gray's Agama
x	<i>Agama doriae</i>	Doria's Agama
x	<i>Agama hartmanni</i>	Hartmann's Agama
x	<i>Agama persimilis</i>	Painted Agama
x	<i>Agama rueppelli</i>	Rüppel's Agama
x	<i>Agama robecchii</i>	Robecchi's Agama
x	<i>Pseudotrapelus sinaitus</i>	Sinai Agama
x	<i>Uromastyx ocellata</i>	Ocellated Spinytail
x	<i>Xenagama taylori</i>	Taylor's Strange Agama
x	<i>Xenagama batillifera</i>	Vaillant's Strange Agama
<i>CHAMAELEONIDAE</i>		
x	<i>Chamaeleo affinis</i>	Ethiopian Highland hameleon
x	<i>Chamaeleo africanus</i>	Sahel Chameleon
x	<i>Chamaeleo balebicornutus</i>	Bale two-horned Chameleon
x	<i>Chamaeleo harennae</i>	Harenna Forest Chameleon
x	<i>Chamaeleo bitaeniatus</i>	Side-striped Chameleon
x	<i>Chamaeleo dilepis</i>	Flat-necked Chameleon
x	<i>Chamaeleo gracilis</i>	Gracile Chameleon
x	<i>Chamaeleo laevigatus</i>	Smooth Chameleon
x	<i>Rieppeleon kerstenii</i>	Kersten's Pigmy Chameleon
<i>CORDYLIDAE</i>		
x	<i>Cordylus rivae</i>	Ethiopian Girdled Lizard
x	<i>Gerrhosaurus flavigularis</i>	Yellow-throated Plated Lizard
x	<i>Gerrhosaurus major</i>	Great Plated Lizard
<i>GEKKONIDAE</i>		
x	<i>Cnemaspis dickersonae</i>	Dickerson's Forest Gecko
?	<i>Cyrtopodion scabrum</i>	Rough Bent-toed Gecko
x	<i>Hemidactylus albopunctatus</i>	White-spotted Gecko
x	<i>Hemidactylus arnoldi</i>	Arnold's Gecko
x	<i>Hemidactylus barodanus</i>	Enigmatic Gecko

x	<i>Hemidactylus bavazzanoi</i>	Bavazzano's Gecko
x	<i>Hemidactylus brookii</i>	Brook's Gecko
x	<i>Hemidactylus curlei</i>	Parker's Gecko
x	<i>Hemidactylus flaviviridis</i>	Yellow-bellied Gecko
x	<i>Hemidactylus isolepis</i>	Scaly Gecko
x	<i>Hemidactylus jubensis</i>	Ethiopian Gecko
x	<i>Hemidactylus laticaudatus</i>	Andersson's Gecko
x	<i>Hemidactylus macropholis</i>	Boulenger's Gecko
x	<i>Hemidactylus ophiolepis</i>	Snake-scaled Gecko
x	<i>Hemidactylus ophiolepidoides</i>	Lanza's Gecko
x	<i>Hemidactylus platycephalus</i>	Tree Gecko
x	<i>Hemidactylus robustus</i>	Heyden's Gecko
x	<i>Hemidactylus ruspolii</i>	Ruspoli's Gecko
x	<i>Hemidactylus sinaitus</i>	Red Sea Gecko
x	<i>Hemidactylus smithi</i>	Smith's Gecko
x	<i>Hemidactylus somalicus</i>	Somali Gecko
x	<i>Hemidactylus squamulatus</i>	Tornier's Gecko
x	<i>Hemidactylus tropidolepis</i>	Mocquard's Gecko
x	<i>Hemidactylus yerburii</i>	Yerbury's Gecko
x	<i>Hemitheconyx taylori</i>	Taylor's Fat-tailed Gecko
x	<i>Holodactylus africanus</i>	Boettger's Strong-clawed Gecko
x	<i>Homopholis fasciata</i>	Banded Velvet Gecko
x	<i>Lygodactylus grandisonae</i>	Grandison's Dwarf Gecko
x	<i>Lygodactylus gutturalis</i>	Chevron-throated Dwarf Gecko
x	<i>Lygodactylus keniensis</i>	Kenya Dwarf Gecko
x	<i>Lygodactylus somalicus</i>	Somali Dwarf Gecko
x	<i>Lygodactylus sudanensis</i>	Sudani Dwarf Gecko
x	<i>Pristurus crucifer</i>	Cross-marked Semaphor Gecko
x	<i>Pristurus flavipunctatus</i>	Rüppell's Semaphore Gecko
x	<i>Pristurus rupestris</i>	Blanford's Semaphore Gecko
x	<i>Pristurus somalicus</i>	Somali Semaphore Gecko
x	<i>Ptyodactylus ragazzii</i>	Ragazzi's Fan-footed Gecko
x	<i>Stenodactylus sthenodactylus</i>	Elegant Gecko
x	<i>Tarentola annularis</i>	White-spotted Wall gecko
x	<i>Tropicolotes somalicus</i>	Parker's Pigmy Gecko
LACERTIDAE		
x	<i>Acanthodactylus boskianus</i>	Bos'c Fringe-toed Lizard
x	<i>Heliobolus neumanni</i>	Neumann's Sand Lizard
x	<i>Heliobolus spekii</i>	Speke's Sand Lizard
x	<i>Latastia boscai</i>	Bosca's Long-tailed Lizard
x	<i>Latastia caeruleopunctata</i>	Parker's Long-tailed Lizard

x	<i>Latastia doriai</i>	Doria's Long-tailed Lizard
x	<i>Latastia longicaudata</i>	Common Long-tailed Lizard
x	<i>Mesalina martini</i>	Martin's Desert Racer
x	<i>Philochortus hardeggeri</i>	Hardegger's Shield-backed Lizard
x	<i>Philochortus phillipsii</i>	Philip's Shield-backed Lizard
x	<i>Philochortus intermedius</i>	Boulenger's Shield-backed Lizard
x	<i>Philochortus rudolfensis</i>	Southern Shield-backed Lizard
x	<i>Philochortus spinalis</i>	Peter's Shield-backed Lizard
x	<i>Pseuderemias brenneri</i>	Brenner's Sand Racer
x	<i>Pseuderemias striata</i>	Peter's Sand Racer
x	<i>Pseuderemias mucronata</i>	Blanfor'd's Sand Racer
x	<i>Pseuderemias smithi</i>	Smith's Sand Racer
SCINCIDAE		
x	<i>Chalcides ocellatus</i>	Ocellated Bronze Skink
x	<i>Chalcides ragazzii</i>	Ragazzi's Bronze Skink
x	<i>Lygosoma afrum (=Mochlus afrum)</i>	Peters Writhing Skink
x	<i>Lygosoma paedocarinatum</i>	Lanza's Writhing Skink
x	<i>Lygosoma somalicum</i>	Somali Writhing Skink
x	<i>Lygosoma sundevalli</i>	Sundevall's Writhing Skink
x	<i>Lygosoma vinciguerrae</i>	Vinciguerra's Writhing Skink
x	<i>Mabuya aurata</i>	Golden Skink
x	<i>Mabuya brevicollis</i>	Short-necked Skink
x	<i>Mabuya hildebrandtii</i>	Hildebrandt's Skink
x	<i>Mabuya isselii</i>	Issel's Skink
x	<i>Mabuya maculilabris</i>	Speckle-lipped Skink
x	<i>Mabuya megalura</i>	Long-tailed Skink
x	<i>Mabuya planifrons</i>	Tree Skink
x	<i>Mabuya quinquetaeniata</i>	Five-lined Skink
x	<i>Mabuya striata</i>	Striped Skink
x	<i>Mabuya varia</i>	Variable Skink
x	<i>Mabuya wingatii</i>	Wingate's Skink
x	<i>Panaspis tancredii</i>	Ethiopian Snake-eyed Skink
x	<i>Panaspis wahlbergi</i>	Wahlberg's Snake-eyed Skink
VARANIDAE		
x	<i>Varanus niloticus</i>	Nile Monitor
x	<i>Varanus albigularis</i>	Southern Savanna Monitor
x	<i>Varanus exanthematicus</i>	Northern Savanna Monitor
LEPTOTYPHLOPIDAE		
x	<i>Leptotyphlops aethiopicus</i>	Ethiopian Worm Snake
x	<i>Leptotyphlops braccianii</i>	Scortecci's Worm Snake

x	<i>Leptotyphlops erythraeus</i>	Eritrean Worm Snake
x	<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	Hook-snouted Worm Snake
x	<i>Leptotyphlops nursii</i>	Nurse's Worm Snake
x	<i>Leptotyphlops parkeri</i>	Parker's Worm Snake
x	<i>Leptotyphlops tanae</i>	Tana Worm Snake
TYPHLOPIDAE		
x	<i>Typhlops calabresii</i>	Calabresi's Blind Snake
x	<i>Afrotyphlops blanfordii</i>	Blanford's Blind Snake
x	<i>Afrotyphlops lineolatus</i>	Lineolate Blind Snake
x	<i>Megatyphlops brevis</i>	Somali Giant Blind Snake
x	<i>Letheobia ataeniata</i>	Somali Blind Snake
x	<i>Letheobia largeni</i>	Largen's Blind Snake
x	<i>Letheobia somalica</i>	Ethiopian Blind snake
x	<i>Letheobia erythraea</i>	Eritrean Blind snake
BOIDAE		
x	<i>Eryx colubrinus</i>	Theban Sand Boa
x	<i>Eryx somalicus</i>	Somali Sand Boa
x	<i>Python sebae</i>	Northern African Python
COLUBRIDAE		
x	<i>Grayia tholloni</i>	Thollon's Water Snake
x	<i>Natriciteres olivacea</i>	Olive Marsh Snake
x	<i>Duberria lutrix</i>	Common Slug-eater
x	<i>Lamprophis abyssinicus</i>	Ethiopian House Snake
x	<i>Lamprophis erlangeri</i>	Erlanger's House Snake
x	<i>Lamprophis fuliginosus</i>	Brown House Snake
x	<i>Lamprophis maculatus</i>	Somali House Snake
x	<i>Pseudoboodon boehmei</i>	Böhme's Ethiopian Snake
x	<i>Pseudoboodon gascae</i>	Gasca's Ethiopian Snake
x	<i>Pseudoboodon lemniscatus</i>	Striped Ethiopian Snake
x	<i>Pseudoboodon sandfordorum</i>	Sanford's Ethiopian Snake
x	<i>Lycophidion capense</i>	Cape Wolf Snake
x	<i>Lycophidion depressirostre</i>	Flat-snouted Wolf Snake
x	<i>Lycophidion taylori</i>	Taylor's Wolf Snake
x	<i>Mehelya capensis</i>	Cape File Snake
x	<i>Dasypeltis scabra</i>	Common Egg-eater
x	<i>Dasypeltis atra</i>	Montane Egg-eater
x	<i>Eirenis africana</i>	African Dwarf Snake
x	<i>Meizodon plumbiceps</i>	Black-headed Smooth Snake
x	<i>Meizodon semiornatus</i>	Semiornate Smooth Snake
x	<i>Meizodon regularis</i>	Eastern Crowned Smooth Snake

x	<i>Aeluroglena cucullata</i>	Somali Snake
x	<i>Platyceps somalicus</i>	Ogaden Racer
x	<i>Platyceps rhodorachis</i>	Jan's Cliff Racer
x	<i>Platyceps florulentus</i>	Geoffry's Racer
x	<i>Platyceps largeni</i>	Dahlak Racer
x	<i>Platyceps brevis</i>	Somali Racer
x	<i>Platyceps taylori</i>	Taylor's Racer
x	<i>Philothamnus battersbyi</i>	Battersby Green Snake
x	<i>Philothamnus bequaerti</i>	Bequaert's Green snake
x	<i>Philothamnus heterolepidotus</i>	Slender Green Snake
x	<i>Philothamnus punctatus</i>	Spotted Green Snake
x	<i>Philothamnus semivariiegatus</i>	Variiegated Green Snake
x	<i>Prosymna meleagris</i>	Speckled Shovel-snout
x	<i>Prosymna ruspolii</i>	Prince Ruspoli's Shovel Snout
x	<i>Prosymna somalica</i>	Somali Shovel Snout
x	<i>Scaphiophis raffreyi</i>	Ethiopian Hook-nosed Snake
x	<i>Crotaphopeltis degeni</i>	Degen's Herald snake
x	<i>Crotaphopeltis hotamboeia</i>	White-lipped Herald Snake
x	<i>Telescopus dhara</i>	Large-eyed Cat Snake
x	<i>Telescopus pulcher</i>	Beautiful Cat Snake
x	<i>Dispholidus typus</i>	Boomslang
x	<i>Dromophis lineatus</i>	Lined Olympic Snake
x	<i>Hemirhagerrhis kelleri</i>	Striped Bark Snake
x	<i>Hemirhagerrhis hildebrandtii</i>	Kenyan Bark Snake
x	<i>Malpolon moilensis</i>	Moila snake
x	<i>Psammophis angolensis</i>	Dwarf Sand Snake
x	<i>Psammophis pulcher</i>	Beautiful Sand Snake
x	<i>Psammophis biseriatus</i>	Link-marked Sand Snake
x	<i>Psammophis tanganicus</i>	Tanganyika Sand Snake
x	<i>Psammophis punctulatus</i>	Speckled Sand Snake
x	<i>Psammophis schokari</i>	Shokari Sand snake
x	<i>Psammophis sibilans</i>	Hissing Sand Snake
x	<i>Psammophylax variabilis</i>	Grey-bellied Skaapsteker
x	<i>Rhamphiophis rostratus</i>	Rufous beaked Snake
x	<i>Rhamphiophis rubropunctatus</i>	Red-spotted Beaked Snake
x	<i>Psammophis subtaeniatus</i>	-
<i>ATRACTASPIDAE</i>		
x	<i>Atractaspis irregularis</i>	Variable Burrowing Asp
x	<i>Atractaspis microlepidota</i>	Small-scaled Burrowing Asp
x	<i>Atracaspis magretti</i>	Magretti's Burowing asp
x	<i>Atractaspis fallax</i>	Peter's Burrowing asp

x	<i>Atractaspis leucomelas</i>	Ogaden Burrowing asp
x	<i>Atractaspis scorteccii</i>	Somali Burrowing asp
x	<i>Aparallactus jacksonii</i>	Jackson's Centipede-eater
x	<i>Aparallactus lunulatus</i>	Plumbeus Centipede-eater
x	<i>Micrelaps vaillanti</i>	Black-headed Micrelaps
<i>ELAPIDAE</i>		
x	<i>Dendroaspis polylepis</i>	Black Mamba
x	<i>Elapsoidea loveridgei</i>	East African Garter Snake
x	<i>Naja haje</i>	Egyptian Cobra
x	<i>Naja melanoleuca</i>	Forest Cobra
x	<i>Naja nigricollis</i>	Black-necked Spitting Cobra
x	<i>Naja ashei</i>	Ashe's Spitting Cobra
x	<i>Naja pallida</i>	Red Spitting Cobra
x	<i>Naja nubiae</i>	Nubian spitting Cobra
<i>VIPERIDAE</i>		
x	<i>Causus resimus</i>	Green Night Adder
x	<i>Causus maculatus</i>	West African Night Adder
x	<i>Causus rhombeatus</i>	Rhombic Night Adder
X	<i>Bitis arietans</i>	Puff Adder
X	<i>Bitis parviocula</i>	Ethiopian Mountain Adder
X	<i>Echis pyramidum</i>	Northeast African Carpet Viper
X	<i>Echis megalocephalus</i>	Large-headed Carpet Viper
<i>PELOMEDUSIDAE</i>		
X	<i>Pelomedusa subrufa</i>	Helmeted Terrapin
X	<i>Pelusios sinuatus</i>	Serrtated Hinged Terrapin
<i>TRIONYCHIDAE</i>		
X	<i>Trionyx triunguis</i>	African Soft-shelled Turtle
<i>TESTUDINIDAE</i>		
X	<i>Geochelone pardalis</i>	Leopard Tortoise
X	<i>Geochelone sulcata</i>	African Spurred Tortoise
X	<i>Kinixys belliana</i>	Bell's Hinged Tortoise
<i>CROCODYLIDAE</i>		
X	<i>Crocodylus niloticus</i>	Nile Crocodile
214 soorten reptielen		

TABEL 2. WAARNEMINGEN PER GEBIED & PER DATUM.

(zie Frean Tabel 2.)

TABEL 3. WIJZE VAN WAARNEMEN PER SOORT.

Aantal waargenomen soorten	TIERRA NATUURREIS ETHIOPIË - 31 MAART - 15 APRIL 2012 AMFIBIEËN & REPTIELEN : WIJZE VAN 1e WAARNEMING volgens Largen & Spawls (2010) "The Amphibians and Reptiles of Ethiopia and Eritrea"		HV	VO	VS	AUD	LA
			HANDVANGST	VISUEEL	VERKEERSLACHTOFFER	AUDITIEF	LARVEN
1	<i>Amietophrynus asmarae</i>	Asmara Toad	-	2	-	X	-
2	<i>Bufo xeros</i>	Sub-desert Toad	1	-	-	-	-
3	<i>Amietophrynus garmani</i>	Garman's Toad	1	-	-	-	-
4	<i>Amietophrynus sp.? (ref.136)</i>	Toad sp.	-	-	2	-	-
5	<i>Amietophrynus sp.? (ref.139)</i>	Toad sp.	1	-	-	-	-
6	<i>Amietophrynus sp.? (ref.144)</i>	Toad sp.	1	-	-	-	-
7	<i>Leptopelis gramineus</i>	Ethiopian Burrowing Tree Frog	4	-	-	-	-
8	<i>Leptopelis ragazzii</i>	Ragazzi's Tree Frog	2	-	-	-	-
9	<i>Ptychadena cf. mascareniensis</i>	Mascarene Grass Frog	1	-	-	-	-
10	<i>Ptychadena erlangeri</i>	Erlanger's Grass Frog	-	1	-	-	-
11	<i>Ericabatrachus baleensis</i>	Bale Mountains Frog	1	-	-	-	-
12	<i>Ptychadena sp.? (ref.370)</i>	Grass Frog sp.	-	1	-	-	-
13	<i>Ptychadena sp.? (ref.381)</i>	Grass Frog sp.	1	4	-	-	-
14	<i>Larvae sp. (ref.387)</i>	Tadpole sp.	-	-	-	-	1
15	<i>Acanthocercus annectans</i>	Eritrean Ridgeback Agama	-	1	-	-	-
16	<i>Acanthocercus atricollis minutus</i>	Black-necked Ridgeback Agama	-	7	-	-	-
17	<i>Chamaeleo affinis</i>	Ethiopian Highland Chamaeleon	1	-	-	-	-
18	<i>Hemidactylus macropholis</i>	Boulenger's Gecko	-	1	-	-	-
19	<i>Hemidactylus robustus</i>	Heyden's Gecko	-	7	-	-	-
20	<i>Lygodactylus keniensis</i>	Somali Dwarf Gecko	4	-	-	-	-
21	<i>Tarentola annularis</i>	White-spotted Wall Gecko	-	1	-	-	-
22	<i>Latastia doriai</i>	Doria's Long-tailed Lizard	-	-	1	-	-
23	<i>Mabuya megalura</i>	Long-tailed Skink	1	-	-	-	-
24	<i>Mabuya striata</i>	Striped Skink	-	32	-	-	-
25	<i>Mabuya varia</i>	Variable Skink	3	-	-	-	-
26	<i>Varanus niloticus</i>	Nile Monitor	-	2	-	-	-
27	<i>Psammophis sibilans</i>	Hissing Sand Snake	1	-	-	-	-
28	<i>Geochelone pardalis</i>	Leopard Tortoise	1	3	-	-	-
29	<i>Crocodylus niloticus</i>	Nile Crocodile	-	2	1	-	-
		subtotaal	24	64	4	0	1
		EINDTOTAAL	93				

TABEL 4. AANTAL SOORTEN EN AANTAL DIEREN.

TIERRA NATUURREIS ETHIOPIË					
31 MAART - 15 APRIL					
AMFIBIEËN & REPTIELEN					
AANTAL SOORTEN & AANTAL DIEREN					
		Aantal soorten		Aantal dieren	
AMFIBIEËN	<i>Bufo</i>	6		8	
	<i>Hyperoliidae</i>	2		6	
	<i>Rana</i>	5		9	
	<i>Larvae sp.</i>	1		1	
	Subtotaal			14	
REPTIELEN	<i>Agama</i>	2		8	
	<i>Chamaeleonidae</i>	1		1	
	<i>Gekkonidae</i>	4		13	
	<i>Lacertidae</i>	1		1	
	<i>Scincidae</i>	3		36	
	<i>Varanidae</i>	1		2	
	<i>Colubridae</i>	1		1	
	<i>Testudinidae</i>	1		4	
	<i>Crocodylidae</i>	1		3	
	Subtotaal			15	
AMFIBIEËN & REPTIELEN	Totaal		29		93

TABEL 5. GEBRUIKTE AFKORTINGEN & VERTALINGEN.

AANTAL	Aantal	Number
AD	adult – volwassen	Adult
ALT	Altitude	Altitude
An	anale schub	anal shield
AUD	auditive waarneming	auditive observation (calling animal)
Breedte	Breedte	Width
EI	Eieren	Eggs
GR	gewicht in gram	weight in gram
HV	Handvangst	captured by hand
JUV	1 ^e kalenderjaar dier	juvenile (from birth untill end of first year)
Km	Kilometer	Kilometer
KRL	kop-romplengte	snouth-vent lenght
LA – Larven	Larven	Larvae
LEEFTIJD	Leeftijd	Age
lengte	Lengte	Lenght
M	Man	Male
Mm	Millimeter	millimeter
Nvt	niet van toepassing	does not apply
PRIM	primair – originele staart	original tail
SAD	Subadult	subadult
SC	subcaudalia – onderstaartschilden	number of subcaudals in snakes
SEC	Geregenereerd staartgedeelte	regenerated part of tail
SEX	geslacht: mannetje of wijfje	male or female
SL	Staartlengte	tail lenght
TL	totale lengte	total lenght
UUR	Uur	time
VD	via derden	received from somebody else
VINDPLAATS	Vindplaats	finding place
VE	ventralia – buikschilden	number of ventrals
VO	visuele observatie	visual observation
VS	verkeersslachtoffer	dead on road
VV	Vervelling	ecdysis
W	Wijfje	female

TABEL 6. BESCHRIJVING VAN DE ROUTE.

TIERRA NATUURREIS ETHIOPIË 31 maart - 15 april 2012			
BESCHRIJVING VAN DE ROUTE			
Zaterdag	31 mrt	VM	Zaventem (Brussel) -> Istanbul
		NM	Istanbul -> Addis Ababa
		AV	
Zondag	1 apr	VM	Addis Ababa
		NM	Gefersa Weater Reservoir
		AV	Addis Ababa
Logies		Ghion Hotel	
Maandag	02 apr	VM	Menegesha Suba N.P.
		NM	
		AV	Addis Ababa
Logies		Ghion Hotel	
Dinsdag	03 apr	VM	Jemma Valley
		NM	
		AV	Addis Ababa
Logies		Ghion Hotel	
Woensdag	04 apr	VM	Addis Ababa -> Debre Bihan
		NM	Debre Bihan -> Ancobar
		AV	Ancobar
Logies		Ancobar Palace Lodge	
Donderdag	05 apr	VM	Ancobar -> Addis Ababa
		NM	Addis Ababa -> Awash N.P.
		AV	Awash N.P.
Logies		Blen Lodge	
Vrijdag	06 apr	VM	Awash N.P. -> Awash
		NM	Awash -> Awash Falls
		AV	Awash Falls
Logies		Awash Falls Lodge	
Zaterdag	07 apr	VM	Awash Falls -> Lake Basaka -> Adama
		NM	Asela -> Goba (Bale Mountains)
		AV	Goba
Logies		Hotel Goba Wabe Shebelle	

TIERRA NATUURREIS ETHIOPIË 31 maart - 15 april 2012

BESCHRIJVING VAN DE ROUTE

zondag	8 apr	VM	Goba -> Bale Mountains N.P.
		NM	Bale Mountains N.P.
		AV	Goba
Logies		Hotel Goba Wabe Shebelle	
maandag	9 apr	VM	Goba -> Sof Omar
		NM	Sof Omar -> Goba
		AV	Goba
Logies		Hotel Goba Wabe Shebelle	
dinsdag	10 apr	VM	Goba -> Bale Mountains N.P.
		NM	Bale Mountains N.P. -> Goba
		AV	Goba
Logies		Hotel Goba Wabe Shebelle	
woensdag	11 apr	VM	Goba -> Shashemene
		NM	Shashemene -> Wondo Genet
		AV	Wondo Genet
Logies		Hotel Wondo Genet Wabe Shebelle	
donderdag	12 apr	VM	Wondo Genet -> Lake Awasa -> Shashemene
		NM	Lake Awasa
		AV	Shashemene
Logies		Hotel Pinna	
vrijdag	13 apr	VM	Shashemene -> Lake Awasa
		NM	Lake Langano
		AV	Lake Langano
Logies		Wenny Eco Lodge	
zaterdag	14 apr	VM	Lake Langano -> Lake Ziway -> Meki
		NM	Meki -> Addis Ababa (Ghion Hotel)
		AV	
zondag	15 apr	VM	Addis Ababa -> Istanbul
		NM	Istanbul -> Zaventem (Brussel)
		AV	

TABEL 7. GPS VAN DE HERPETOLOGISCHE NOTITIES.

(enkel op aanvraag te bekomen)

TABEL 8. GPS VAN DE TOERISTISCHE LOCATIES.

TIERRA NATUURREIS ETHIOPIË					
GPS POSITIES : TOERISTISCHE LOCATIES					
DATUM	UUR	GPS REF	GPS POSITIE	ALT m.	LOCATIE
02/04	14:10	A	N09°04,268' E038°38,349'	2.623	Gefersa Reservoir
03/04	16:00	B	N09°35,065' E038°51,687'	2.645	Jemma Valley
04/04	9:20	C	N09°15,357' E039°12,901'	2.824	Addis Ababa -> Debre Birhan
	12:00	D	N09°40,315' E039°31,704'	2.829	Debre Birhan (lunch)
	17:10	E	N09°34,921' E039°44,536'	2.797	Ancobar
05/04	8:50	F	N09°23,562' E039°20,202'	2.946	Sembo (Debre Birhan -> Addis Ababa)
	11:50	H	N08°48,767' E038°53,177'	2.026	Lunch lake (Addis Ababa -> Debre Zeit)
	15:50	I	N08°50,274' E039°43,307'	1.343	Stop : East of Lake Basaka
06/04	12:45	J	N08°59,404' E040°09,874'	939	Awash (lunch Genet Hotel)
	15:50	K	N08°55,169' E040°02,558'	1.042	Awash N. P. (near Mawasn)
07/04	13:10	L	N07°57,238' E039°07,918'	2.416	North of Asela (lunch)
	17:55	M	N07°02,436' E039°29,771'	2.520	Stop (--> Goba B.M.)
08/04	7:45	N	N07°01,466' E039°58,799'	2.665	Goba (Hotel Goba Wabe Shebelle)
10/04	7:55	O	N06°56,561' E039°57,544'	3.056	Bale Montains (West of Sura)
	8:30	P	N06°55,241' E039°55,780'	3.520	Bale Montains (West of Sura)
	9:30	Q	N06°53,583' E039°54,521'	3.964	Bale Montains (West of Sura)
	15:00	R	N06°51,460' E039°53,517'	4.106	Bale Mountains (Southwest of Sura)
13/04	15:25	S	N07°31,590' E038°47,446'	1.639	Lake Langano (Wenny Lodge)
14/04	10:30	T	N07°55,519' E038°43,540'	1.640	Lake Ziway (Ziway)

TABEL 9. WAARNEMINGEN ZOOGDIEREN.

(zie Frean Tabel 9)

